

Leto X
Jesenice, 18. maja 1968

Številka 20

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik: Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Zelezarka«, Železarna Jesenice. Telefon int. 758 in 754 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ZELEZAR

Osebni dohodki v letu 1968

Gibanje osebnih dohodkov v mesecu aprilu kaže, da se je obdobje večjih nihanj pri osebnih dohodkih nekako ustalilo. Medtem ko je znašal doseženi OD v marcu 481.04 Sdin na eno resnično opravljeno uro, se je v aprilu dvignil na 493.36 ali za 2,6 %, čeprav je tako imenovana »restrikcija« znašala prav tako, kakor v mesecu marcu 7 %. Medtem ko sta v mesecu marcu izrazito zaostajali DE šamotarna in valjarna 2400, sta v tem mesecu že popravili stanje, saj je šamotarna oblikovala 61.— valjar-

na 2400 pa 55.— din/h več kot v marcu, kar pomeni pri približno 200 urah 11 do 12.000 din več osebnega dohodka.

Največji odstotek odstopanja od kategorizacije v času prvih štirih mesecev imajo še vedno sledeče delovne enote: el. jeklarna — 9,6 %, šamotarna — 7,4 %, valjarna 2400 — 10,8 % in HVŽ — 10 %, medtem ko le tri delovne enote odstopajo prek 5 % iznad razmerja, ki ga opravičuje kategorizacija. Sicer pa si oglejmo podatke:

Doseženi osebni dohodek na 1 efektivno izvršeno uro v mesecu aprilu in od I.—IV. 1968

Del. enota	OD april 1968	razdeljen po kategorizaciji	OD I.—IV 1968	razdeljen po kategorizaciji
	Sdin/h	Sdin/h	Sdin/h	Sdin/h
Plavž	469.86	461.29	463.84	442.19
Martinarna	551.55	485.96	554.65	465.83
El. jeklarna	477.04	487.93	426.78	467.73
Šamotarna	431.21	439.09	391.81	420.91
Livarna	438.56	468.20	447.02	448.81
Valjarna Bela	518.14	492.86	492.71	472.46
Prof. valj.	474.45	446.49	436.25	428.00
Valjarna 2400	445.07	468.69	405.40	449.28
Valjarna 1300	474.31	447.48	441.28	428.95
Valjarna žice	434.69	473.63	412.13	454.01
Jeklavek	436.07	464.25	436.26	445.03
Strugarna valjev	502.91	501.75	477.51	480.97
Valj. žice Bela	527.93	526.91	511.03	505.09
HVŽ	467.58	471.65	411.04	452.12
Žebljarna	488.94	458.33	459.78	439.35
Elektrodni oddelek	402.48	411.96	416.18	394.90
Strojna delavnica	511.38	499.77	491.12	479.08
Stroj. vzdržev.	500.02	527.40	489.85	505.56
Gradb. vzdržev.	604.03	491.88	499.47	471.51
Transport	429.52	464.75	443.10	445.50
PIV	490.90	504.71	492.49	483.81
El. topl. energ.	510.85	521.48	499.46	499.89
Vzdr. el. naprav	526.11	540.72	524.10	518.33
RTA	545.72	589.07	541.09	564.68
RO	680.57	708.46	670.33	679.13
OTK-a	573.23	569.83	545.37	546.23
Upravne službe	536.86	558.97	515.61	535.83
Železarna	493.36	493.36	472.93	472.93

Kakor je razvidno so večja odstopanja predvsem v proizvodnih delovnih enotah, kar je razumljivo, ker je rezultat vedno odvisen samo od proizvodnje lastnega obra- ta, dočim je pri ostalih del. enotah os. dohodek odvisen od rezultata vrste del. enot, kar ima že bolj značaj po- prečja, ki pa razumljivo mnogo manj niha.

Če smo dosegli s približe- vanjem urnih os. dohodkov kategorizaciji določeni plus, pa v zadnjem času opazamo precejšnje razlike v številu ur, ki jih posameznik opravi med mesecem. Mešanica red- nega, skrajšanega in reduci- ranega delovnega časa nas opozarja, da tudi to čimprej uredimo in s tem izenačimo pogoje vsem članom kolek- tiva. SM

Nagrajeni avtorji

V letošnjem letu, posebno v mesecu aprilu, so naši novatorji, racionalizatorji in avtorji malih obratnih izboljšav izredno povečali svojo aktivnost. V vrste prizadevnih članov kolektiva pa se še vedno premalo vključujejo sodelavci s plavža, martinarne, valjarn in predelovalnih ter drugih obratov. Kakor vedno tudi letos prednjačijo daleč pred vsemi strojni in elektro vzdrževalci in člani kolektiva strojnih delavnic.

Člani našega železarskega kolektiva bi morali še mnogo bolj samoiniciativno in prizadevno dvigati storilnost in iskati ter izkoriščati še mnoge do sedaj neizkoriščene skrite rezerve v proizvodnih zmogljivostih posameznih obratov. Za vsako ceno moramo olajšati delovne pogoje in izboljšati tehnološke postopke, odstraniti vsa težka in nevarna delovna mesta in jih mehanizirati, modernizirati ter avtomatizirati. Vložiti moramo maksimalne napore v trajno zniževanje materi- alnih, proizvodnih in vzdrževalnih stroškov. Naša proiz- vodnja mora biti cenena in v vsakem pogledu rentabilna in konkurenčna, če hočemo biti konkurenčni na doma- čem in tujem trgu. K temu nas sili sama ekonomska za- konitost.

Pri osvajanju novih nači- nov dela se moramo pred- vsem nasloniti na lastne še zavrte in nepopolnoma izko- riščene sile in sposobnosti.

Izumitelji, novatorji in ra- cionalizatorji so naše naj- večje jamstvo, da bomo izšli iz tega boja uspešni in zma- goviti. Njihovo prizadevanje povezano z bogatim strokov- nim znanjem in dolgoletnimi delovnimi izkušnjami, naj spodbudi še druge, da bo na- še delo lažje, bolj varno in bolj učinkovito.

Na letošnji tretji seji 10. maja je komisija DS za oce- no izboljševalnih predlogov obravnavala in ocenjevala

pet izvedenih in v oceno po- slanih tehničnih izboljšav. Na osnovi pravilno sestavljenih prijav in ocen pristojnih obratovodstev in strokovnih služb so člani komisije pri- znali štiri odškodnine v vi- šini 2.900 N dinarjev. To je vsekakor lepo in veliko pri- znanje uspešnim avtorjem.

V letošnjem letu je bilo ta- ko vključeno z gornjim zne- skom izplačanih 10.390 N din nagraj.

Komisija DS za oceno teh- ničnih izboljšav je smartala za potrebno, da kot en pred- log obravnava predlog št. 1796 in 1797, kajti avtorji pr-

vega predloga JANEZ PE- TERNEJ, ANDREJ HLEBA- NJA in ANDREJ ter MITJA BENEDICIC so uspešno re- šili in izboljšali tolerančnost sklopov na čepih glavnega po- gona bluming valjčne proge. Izboljšali so tolerančno iz- vedbo firme Blaw Knox in sklopke vroče nasadili na če- pe valjev. S to izvedbo so zmanjšali na minimum po- goste zastojne in preprečili druge čezmerne obrabe, ki so z zastoji in vzdrževalnimi de- li povzročali izpad proizvod- nje.

Avtorja tehnične izboljšave št. 1797 JANEZ TANČAR in MARJAN AŽMAN pa sta pre- delala sklopno glavo bluming valjev tako, da je mogoče vroče nasajene sklopne glave razsaditi. Nova izvedba je enostavna in je bila takoj uvedena v proizvodnjo.

(nadalj. na 2. str.)

Konstituantna seja delavskega sveta

V torek, 14. t. m. je bila konstituantna seja delav- skega sveta Železarne, na kateri so poleg poročil di- rektorja inž. Hafnerja in predsednika DS inž. Mlakarja poslušali še poročilo predsednika volilne komisije in verifikacijske komisije, nato pa izvolili novega pred- sednika in namestnika predsednika DS in nov upravni odbor Železarne.

Soglasno je bil izvoljen za novega predsednika de- lavskega sveta FRANC KOBENTAR, delovodja na transportnem vzdrževanju, za njegovega namestnika pa TONE KOSIR iz OTK.

V nadaljevanju so izvolili še nov upravni odbor, ki ga sestavljajo: inž. EMIL AŽMAN, ROK GLOBOČ- NIK, inž. ALOJZ KALAN, LUDVIK KEJŽAR, FRANC MARKELJ, LADO PODLIPNIK, ANTON STRAJNAR, JANKO SMOLEJ, inž. STANE SEKNE in IVAN SU- ŠNIK. Na prvi konstituantni seji upravnega odbora, ki bo 30. 5., bodo izvolili tudi novega predsednika UO.

Prizadevanja avtorjev tehničnih izboljšav se morajo razširiti tudi na druge delovne enote

Vsi moramo sodelovati

Pred dnevi je prvič zasedal delavski svet naše Železarnice v novem sestavu. Na tem zasedanju je glavni direktor inž. Hafner podal obširno poročilo o našem današnjem stanju. V tem poročilu je bil brez dvoma najvažnejši tisti del, v katerem je govoril o stanju naših proizvodnih stroškov v prvem četrtletju. Povedal je, da so bili naši stroški v tem obdobju znatno previsoki. Če bomo hoteli naš položaj v bližnji bodočnosti izboljšati, bomo morali vložiti vse sile in znanje ter izkoristiti možnosti, ki obstojajo, da stroške znižamo.

Vzroki visokih oziroma previsokih proizvodnih stroškov so znani. Nizka proizvodnja v začetku leta, nizek izplen, težave z rudo na plavžu, pomanjkanje starega železa v martinarni in splošno premajhno prizadevanje pri delu ter pozornost pri materialu v posameznih obratih. Nekateri izmed teh vzrokov so objektivnega značaja, še več pa jih je subjektivne narave.

Glede na težko stanje naše Železarnice, ki je znano že nekaj časa, je delavski svet na zasedanju, ko je sprejemal letni proizvodni in finančni plan, sprejel tudi sanacijski program. Namen tega sanacijskega programa je usmeriti naše napore v to, da bi z boljšim delom in določenimi ukrepi izboljšali poslovanje ter znižali proizvodne stroške.

Vendar na tem zasedanju sprejeti sanacijski program lahko smatramo za okvirnega. Naloga posameznih obratov in služb je, da ga dopolnijo in v okviru svojih možnosti tudi razširijo in konkretizirajo. V njem je treba točno in utemeljeno določiti, kaj je naloga obrata in kaj morajo opraviti službe. Z delitvijo dela in tudi odgovornosti za posamezne zadolžitve bomo točno vedeli, kdo je in kdo ni opravil svoje dolžnosti.

Izredno važna naloga v zvezi s sanacijskim programom pa je tudi ta, da seznanimo z njim celoten kolektiv po posameznih obratih in oddelkih. Vendar ne samo to! Iz kolektiva naj pridejo tudi dodatne ideje za izpopolnitev zadolžitve ter akcij sanacijskega programa. Izpolnitev sanacijskega programa ne sme biti naloga, za katero se bodo trudili samo vodilni kadri Železarnice. Pri tem tudi ne bo pravega uspeha. Zato je treba zainteresirati celoten kolektiv tako, da bo vsak na svojem delovnem mestu opravil čim bolj svojo dolžnost. Le tako lahko računamo, da bomo uspeli.

Neizpodbitna resnica je, da so časi, ko smo lahko delali precej lagodno in kljub temu dosegali v Železarni lep dohodek, enkrat za vselej za nami. Danes bo treba delati precej drugače kot pred leti, če bomo hoteli ohraniti sebi in svojim družinam primerno existenco tudi v bodoče. Skrajni čas je, da se pričnemo tega vsi zavedati in temu primerno tudi ukrepati ter delati.

Kajti le v slogi je naša moč in bodočnost. Če bomo vsi in vsak po svojih močeh ter zmožnostih sodelovali pri uresničevanju sanacijskega programa ter izboljševanju sedanjega teškega stanja Železarnice, potem lahko pričakujemo tudi zanesljiv uspeh. Nasprotno pa lahko realno pričakujemo, da nas čakajo že v bližnji prihodnosti precej težki časi!

K.

29. seja UO:

V sredo, 8. maja je bila 29. seja upravnega odbora, namenjena predvsem poročilu o izvršitvi proizvodnega programa v aprilu, predloga operativnega plana za maj ter reševanje tekočih vprašanj.

K poročilu o izvršitvi proizvodnega programa v aprilu, ki ga je podal tehnični direktor, člani niso imeli posebnih pripomb, ugotovili pa so, da smo v aprilu delali dobro, v letošnjem letu najboljše, saj smo dosegli največjo realizacijo letos in največjo mesečno proizvodnjo, ki je znašala prek 27.000 blagov. ne proizvodnje. S takšnim delom smo zmanjšali zaostanek letne realizacije za približno 3 milijone N din. Operativni plan za maj so potrdili, prav tako brez pripomb.

Med tekočimi vprašanji, ki so jih reševali na tej seji je večina takšnih, o katerih mora razpravljati še delavski svet Železarnice in so jih zato odstopili pristojnim komisijam.

Nagrajeni avtorji

(nadalj. s 1. str.)

Avtorji obeh predlogov so za obojestransko dobro izvedbo prejeli enkratno skupno odškodnino v višini 2.000 N din.

Tehnična izboljšava št. 1789, nov način (cenejši) izdelave segmentov (prek 400 kosov na leto) za peskomet v livarnah od avtorja IVANA BUCKA, referenta priprave dela v strojnih delavnicah Jesenice, je bila na osnovi ocen pozitivno ocenjena in avtorju priznana enkratna odškodnina v višini 400 N din. S to izboljšavo so se vzdrževalni stroški v livarni občutno znižali, izdelovalni stroški za izdelavo segmentov peskometov so postali minimalni in znatno so razbremenjene proizvodne zmogljivosti strojnih delavnic, ki so bile pred izboljšavo prekomerno obremenjene.

V aprilu smo dobro delali

Med drugim so odobrili nekaj službenih potovanj v inozemstvo, delovni enoti plavž so odobrili kritje plačila prek rednega časa za razkladanje indijske železove rude za martinamo. Glede dodatnega prispevka za socialno zavarovanje so sklenili, da bo Železarna krila polovi-

co prispevka iz skupnih sredstev, drugo polovico pa bo prispeval vsak posameznik iz svojih neto osebnih dohodkov. Ob koncu seje so rešili še nekaj prošenj. S tem je bila zaključena, po vsej verjetnosti zadnja delovna seja upravnega odbora mandatne dobe 1967-68.

Zakaj tako pogostne okvare na napravah za razkladanje rude?

V maju smo imeli na razkladalni napravi že dve večji okvari. Petega maja smo spustili naložen vagon koksa v kip napravo, pri tem na sami napravi ni bilo večje okvare, razen samega vagona, 13. maja pa smo imeli ponovno okvaro na vlečnici vagonov. Pri tem je nastala večja okvara na vrtnem kolutu in manjša okvara na elektromotorju (polomljena hladilna rebra). Pri obeh okvarah je botrovalo neprevidno upravljanje

z napravami. Pri prvi okvari je premikalna skupina delala manever s paznimi vagoni na tiru, ki je namenjen za posluževanje kip naprave in zbila vagon v kip napravo. Seveda so se izgovorili, da niso delale cikle. Pri drugi okvari pa je posluževalec vlečnice vagonov pustil vklopljeno vlečnico in šel spenjat prazne vagon. Ko je prišel nazaj, je bilo že prepozno, ker je bil vagonček vlečnice že v vrtnem kolutu.

Ko je poljski inženir predal naprave, je rekel: »Naprave so vaše in tudi drage so, zato jih morate čuvati.« Vse je res, samo premalo jih čuvamo in če bomo tako nadaljevali, nas bo to drago stalo in jih bomo prehitro uničili.

Za nove naprave bomo morali uvesti bolj strog režim in delavce naučiti ravnanja z napravami, seveda pa bomo morali imeti na teh napravah vedno iste ljudi, ne pa jih stalno menjati. Drugače vzdrževalci ne bomo kos vsemu delu in tudi vzdrževalni stroški bodo preveliki. Do sedaj imamo za redno vzdrževanje angažiranih pet ključavničarjev in enega mazilnega ključavničarja. Ti so komaj kos rednim popravilom, za vse večje okvare pa moramo angažirati nove skupine ključavničarjev, da čimprej popravijo nastale okvare.

Stane Torkar

Referat za racionalizacijo in novatorstvo

Razvoj in stanje obračuna po delovnih enotah v železarni Jesenice

Razvoj vsebinske strani obračuna po delovnih enotah v železarni Jesenice je tesno povezan z organizacijsko-tehničnim razvojem obračuna in stroškovnega knjigovodstva. Omenjeno dejstvo je nujno potrebno za razumevanje prihodnjih izvajanj, kakor tudi upoštevanje, da se v Železarni pojem delovne enote (ekonomsko-interesne skupine) pokriva s pojmom obrata (tehnično-organizacijskim pojmom).

Pri razvoju organizacije knjigovodstva v Železarni lahko postavimo tri mejnike: leto 1952, leto 1959 in naprej. Na te bistvene letnice se bomo ozirali tudi pri obravna-

vanju vsebinskega razvoja in stanja uspeha po delovnih enotah v železarni Jesenice.

Obracun sam se je do leta 1952 izvajal in organiziral centralno. Vse obrate so obračunavali centralno, v centralnem obratnem knjigovodstvu. To je bila taka organizacija knjigovodstva, kakor je obstajala že pred vojno pri takratni Kranjski industrijski družbi, kakor se je železarna Jesenice tedaj uradno imenovala. Tako je bilo na centralnem obratnem knjigovodstvu za vsak posamezen obrat, seveda brez razčlenitve na stroškovna mesta, kot je to primer danes — ugotavljan rezultat

med stroški in učinki. Seveda uspeh ni bil ugotavljan v današnjem smislu zvišanja ali znižanja proizvodnih stroškov, ker osnova za obračun ni bila planska lastna cena, ampak so bili stroški in učinki ovrednoteni stvarno, po tekočih cenah. Seveda je bilo to, če pomislimo, kakšne težave nam postavlja obračun po stvarnih stroških že zaradi nenehnega menjavanja cen, opravljeno včasih s precej grobimi približki. Ker ni bilo planskih stroškov in planskih lastnih cen za obračunavanje učinkov, tudi ni bila mogoča natančna analiza ekonomičnosti poslovanja posa-

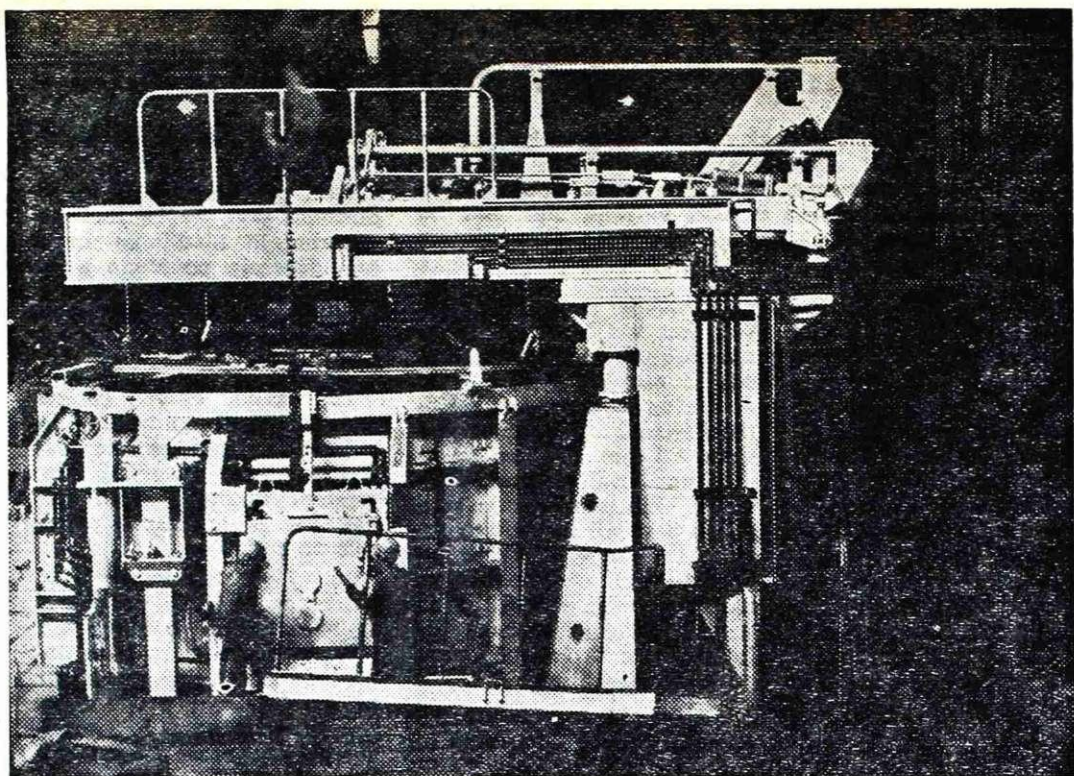
meznih obratov. Ves obračun je bil tudi precej poenostavljen. Ta poenostavljenost pa je imela za posledico, da se je dalo do podatkov priti razmeroma hitro. To pa v operacijskem smislu pomeni zelo veliko prednost, ki je vredna vse pozornosti.

Ob upoštevanju dejstva, da se v železarni Jesenice obrat pokriva z delovno enoto, bi lahko iz tega čisto tehničnega in organizacijskega vidika trdili, da je Železarna že pred vojno in tudi po vojni do leta 1952 imela nekako zasnovan obračun uspeha po ekonomskih enotah. Seveda je za to manjkala bistveni element — stalna obračunska cena.

Po vojni so se začele izdelovati planske kalkulacije za izdelke, vendar po drugačnih metodah kot so v uporabi danes. Tudi obračun stroškov iz takratne dobe nosi v sebi

sledove marsikakšnih hudih protislovij, ki so izvirala iz dejstev, ker smo preveč hoteli kopirati tujo prakso. Jasno je, da je bil za tako zmotno mišljenje treba plačati davek, saj je čas pokazal, da tuje prakse ne gre sprejemati brez velike previdnosti.

Če pogledamo stanje obračuna stroškov — takrat je bil v rabi naziv obračun stroškov in ne obračun uspeha, kot se danes izražamo, od konca vojne do leta 1952, potem ugotovimo, da je bil pravzaprav zgolj formalen. Formalen z vidika, da bi poslovnim ljudem kaj koristil pri njihovih proizvodnih odločitvah. Da je bilo tako, je po eni strani razumljivo zaradi tega, ker je bil takrat čas obnove in iz tega izvirajoča potreba po administrativnem upravljanju. Tako je bila brezbržnost za ekono-

Montažna in ostala pripravljala dela na novi električni peči so v zaključni fazi. Pričakujejo, da bo nova električna peč v najkrajšem času spuščena v obratovanje

Seminar za upravljalce in vzdrževalce plinskih naprav

V Železarni imamo vedno več postrojenj, ki uporabljajo razne pline. Imamo pline, ki so zelo strupeni in pline, ki pri nepravilni uporabi lahko povzročijo večje eksplozije. Po naročilu inšpektorata za delo morajo imeti vsi delavci, ki na teh napravah delajo, za to potrebne izpite.

Da bi seminar čimbolj uspel, je bil na predlog tov. Novaka sklican sestanek vseh obratovodij tistih obratov, kjer uporabljajo na agregatih razne pline. Najprej je bilo zamišljeno, da bo seminar samo za tiste delavce oz. delovna mesta, katera imajo opravka samo s plavžnim plinom, ker smo imeli s tem plinom že več zastrupitev. Obratovodje obratov, v katerih uporabljajo na svojih agregatih tudi druge pline, ki življenjsko niso toliko nevar-

ni, imajo pa lahko še hujše posledice eksplozije, so predlagali, da bi tudi te delavce vključili v seminar. Tako delavci v proizvodnji kot vzdrževalci morajo biti seznanjeni s pravilno uporabo teh naprav, kajti če zaradi nepravilne uporabe in nepravilnega vzdrževanja pride do nesreče, ne bomo imeli nobenega opravičila.

Sprejet je bil sklep, da se tak seminar pripravi za vse, delavce, ki imajo opravka s plini, ki jih uporabljamo v proizvodnji. Po tem sklepu bo moralo obiskovati seminar precejšnje število ljudi. Potrebno bo poiskati ustrezno obliko, da se omogoči vsem tistim, ki delajo na teh napravah, da se bodo seminarja res udeleževali. Poudarjeno je bilo, da mora biti se-

minar pripravljen tako, da bodo na koncu vsi slušatelji polagali tudi izpite. Ti izpiti bodo jamstvo, da imamo na teh delih zaposlene ljudi, ki znajo varno uporabljati te naprave.

Ker pa je za tak seminar potrebno več priprav in dela na samem programu, so sprejeli tudi predlog, da se najprej izvede seminar za delavce, ki delajo na napravah s plavžnim plinom. Podobne seminarje smo že imeli, le da so bili bolj informativnega značaja in brez končnih izpitov, zato bo priprava seminarja lažja. Vsekakor pa bo seminar potrebno dobro pripraviti in snov dovolj temeljito obdelati. Seminar bo za vse obvezen, ravno tako tudi izpiti.

Stane Torkar

Uspešna ekskurzija

V soboto, 20. 4. so člani DIT Jesenice priredili enodnevno strokovno ekskurzijo v železarno Štore in Ravne ter v tovarno Gorenje v Velenju.

Iniciativo in organizacijo je imel odbor društva strojnih inženirjev in tehnikov, ki se ob tej priložnosti zahvaljuje UO Železarni za kritje stroškov prevoza.

Ekskurzija je bila namenjena ogledu tovarnih naših bodočih sodelavcev, spoznavanju napredka ter rekonstrukcij v teh tovarnah.

Ekskurzije se je udeležilo 40 članov DIT in je v vsakem pogledu lepo uspela.

Sicer pa se DIT ne ukvarja samo z izleti, ampak v zadnjem času tudi precej resno sodeluje pri obravnavi temeljnega zakona o obveznem stažiranju pripravnikov v podjetju. Tako smo poslali tudi že svoje pripombe kadrovskemu oddelku Železarni, da bodo potekale priprave za uvajanje tega zakona v naši Železarni čimbolj koordinirano in enotno.

F. J. ml.

Železarski globus

AVSTRALIJA — Avstralija bo postala največji dobavitelj železove rude japonskim železarnam. V letu 1971 bo narastla letna dobava avstralske železove rude od sedanjih 3,5 milijona letno na 25,4 milijona ton. To pa bo približno 35% celotnih japonskih potreb po tej železarski surovini.

SOVJETSKA ZVEZA — V neki sovjetski železarni so pričeli graditi napravo, s katero bodo letno proizvedli 375.000 ton surovega jekla na nov kontinuirni način. Naprava bo imela kupolko, kotel za žilavenje in električno ogrevan izenačevalni rezervoar. Raztaljeni grodelj bo tekel iz kupolke v napravo za žilavenje, kjer bodo v treh ločenih reakcijskih prostorih odstranjeni odvisni elementi silicij, mangan, žveplo, fosfor in ogljik. Na koncu bo jeklo v izenačevalnem razervoarju še vakuumsko obdelano. Z uporabo kontinuirne naprave za vlivanje je možno ta postopek še nadalje izpopolniti in s tem proizvajati že polproizvode.

Pohvala kolektivu žebjarne

Pred nekaj dnevi je kolektiv žebjarne prejel pismo pohvalo za odlično izdelane palete od firme J. Gerber iz ZDA.

Skoraj ob istem času pa je ista firma sporočila, da je zainteresirana za večje naročilo žičnikov. To je zelo solidna in finančno tudi močna firma, ki je že doslej dobivala žičnike v naši žebljarni, sedaj pa želi, da bi sodelovanje razširili in nakup naših izdelkov, to je žičnikov, še povečali.

Zaželjeno bi bilo, da bi bilo takih pohval še več ne le v žebljarni, ampak tudi za izdelke, ki jih izdelujemo v ostalih obratih Železarni.

mčnost, njo ugotavljati in meriti pa se da samo pri dognanem obračunu stroškov in učinkov — precej domača ne samo v Železarni, ampak v vseh podjetjih v Jugoslaviji. Kot ostanek takih navad v tistem času smemo smatrati lastnost, da za stroške podjetja — in to velja v mnogem še danes — velikokrat ni pravega poslušanja in razumevanja. Eden izmed ciljev naše gospodarske reforme je prav gotovo vzbuditi pri ljudeh v podjetjih pravilno zavest o proizvodnih stroških, da so to porabljeni produktivni faktorji in da je pri tem treba kar najbolj varčevati. Taka ali drugačna raven proizvodnih stroškov je namreč odločilni faktor, ki vpliva na življenjsko raven. Čuti pa se, da ponekod še vedno ne razumejo, da to niso prazne besede. Spregovorimo še nekaj besed o or-

ganizaciji knjigovodstva v železarni Jesenice do leta 1952. Rečeno je bilo, da je bila organizacija obratnega knjigovodstva centralna. Jasnno je, da pri tako velikem podjetju s tako obsežnimi ekonomskimi enotami, kot je primer za Železarno, centralistična organizacija knjigovodstva prav gotovo ne ustreza. Zato je bil ukrep, da se knjigovodstvo decentralizira in dobi vsaka ekonomska enota svoje knjigovodstvo, prav gotovo zelo umesten. Ko se je takrat izvajala nova organizacija, so bili prav gotovo postavljeni poštenji cilji. Vendar pa lahko danes opazimo, da se včasih ni upoštevalo, da je knjigovodstvo v ekonomski enoti kontrolni instrument, ki naj, ne oziraje se na desno ali levo, pokaže, kako ekonomska enota v resnici dela, dobro ali slabo. Pri

vprašanju učinkovitosti kontrole knjigovodstva v ekonomski enoti pa se je ponekod zataknilo. Skoraj brez izjeme velja za vse ljudi, da kontrole nimajo radi. Vse, kar spominja na kontrolo, kaj rado postane sovražno. Tako je tudi s knjigovodstvom v ekonomskih enotah: počasi dobiva obliko avtokontrole.

Obdobje 1952 do 1959 je v Železarni z vidika razvoja obračuna uspeha po ekonomskih enotah značilno po tem, da so bili obrati — ekonomske enote zelo nadrobno razčlenjeni na stroškovna mesta. Kakor je bilo omenjeno že pri prejšnjih izvajanjih o organizaciji knjigovodstva v Železarni, so bila stroškovna mesta tako analitično razdeljena, da je imel v obratu vsak stroj ali skupina enakih strojev svoje stroškovno mesto. Taka podrobna razčleni-

tev stroškovnih mest pa je pri obračunu povzročala veliko zapletenost, kar je dalje povzročalo veliko porabo časa, tako da se knjigovodja potem ni mogel povsem posvetiti drugim delovnim obveznostim, ki jih je imel na delovnem mestu. Ta stroškovna mesta po strojih ali skupinah enakih strojev so bila potem ukinjena. Ostala pa so stroškovna mesta po fazah dela. Pripomniti pa velja, da bo stroškovna mesta po strojih ali skupinah enakih strojev potrebno uvesti takoj takrat, ko se bodo pričeli poizkusi za prehod na nove obračunske cene za obračun med ekonomskimi enotami (na primer tržne cene, interne prodajne cene) in s tem poizkusi za delitev dohodka med ekonomske enote ne samo v višini osebnih dohodkov kot je to primer sedaj.

Nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov nedvomno postavlja zahtevo po delitvi ustvarjenega dohodka znotraj ekonomskih enot. Da pa se bo dohodek moglo deliti znotraj ekonomskih enot, pa je seveda potrebno uvesti take obračunske cene, ki poleg proizvodnih stroškov vključujejo tudi še del dohodka. Taka obračunska cena je npr. tržna cena ali pa interna prodajna cena. Seveda pa kljub zahtevam razvoja samoupravljanja ne smemo uvajati delitve dohodka po ekonomskih enotah kar čez noč in za vsako ceno. Pri vsem tem pač ne smemo nikdar pozabiti, da ekonomska enota še zdaleč ni samostojno podjetje, ampak samo organizacijski del podjetja, ki se mora nujno podrežati interesom celotnega podjetja.

L. J.

Kratke vesti iz Železarn

KONSTITUANTNA SEJA DS VALJARNE 2400

Delavski svet valjarne 2400, ki je bil izvoljen na nedavnih volitvah, se je pred kratkim konstituiral. Za predsednika so izvolili Rada Leniča, za namestnika pa Branka Resmana. Prav tako so izvolili tudi člane posameznih komisij. Kadrovska komisija bo vodil Hinko Klinar, HTV komisija inž. Podrekar, disciplinsko Emil Kofler, predsednik kadrovske komisije pa bo obratovodja inž. Ciril Urbar. Ob koncu seje so razpravljali še o nekaterih kadrovskih oz. organizacijskih vprašanjih.

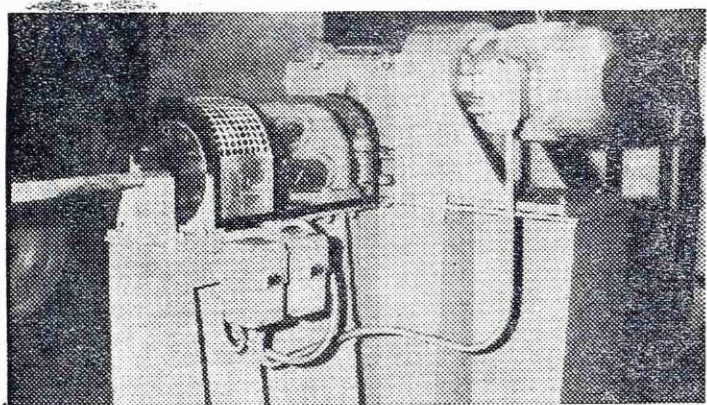
REMONT V VALJARNI 2400

V valjarni 2400 na Javorniku so z letnim remontom začeli takoj po prvomajskih praznikih. Plan remonta je predvideval, da bodo dela zaključena do 12. 5., tako da bi valjarna lahko začela z normalnim obratovanjem najkasneje 14. maja.

Dela so se precej zavlekla in bodo po vsej verjetnosti v valjarni 2400 začeli z normalnim obratovanjem šele danes ali jutri. Vse kaže, da letošnji remont ni bil najbolje organiziran in da posamezne remontne skupine niso upoštevale rokov za posamezna dela, v kolikor so bili sploh postavljeni. Toda pri tako obsežnem remontu bi morali biti organizacijsko bolje pripravljeni kot smo bili vajeni v prejšnjih letih. Tako pa se je dogajalo, da so morale posamezne remontne skupine pogosto čakati druga na drugo. Sicer moramo priznati, da so bila dela na posameznih napravah solidno opravljena, zaslugo za to pa imajo predvsem neposredni izvajalci, to je vzdrževalci. Pravočasno so bili pripravljeni tudi rezervni deli. Da pa so se remontna dela kljub temu zavlekla, zadene krivda predvsem tiste, ki bi morali poskrbeti za boljšo organizacijo remonta.

V VALJARNI 1300 NIMAJO VEČJIH LETNIH REMONTOV

Za razliko od valjarne 2400 in še nekaterih drugih obratov v Železarni, ki zaradi letnega remonta z delom prenehajo, v valjarni 1300 ne delajo tako. Večjo pozornost posvečajo preventivnemu vzdrževanju naprav, tako da proizvodnja ni motena in lahko normalno poteka. Delo organizirajo tako, da le občasno ustavljajo posamezne naprave ter izvršijo morebitna popravila oz. zamenjajo že izrabljene dele z novimi. Na ta način se v valjarni 1300 izognejo velikim remontom in zmanjšanju proizvodnje.

Ivan Bucek iz strojnih delavnic je izdelal nov način za izdelavo segmentov za peskomet v livarnah

Racionalizacija v proizvodnji valjarn žice

Lani v marcu so imeli v Leipzigu simpozij o valjarnah, na katerem so se sestali strokovnjaki zahodnih in vzhodnih držav ter izmenjali izkušnje. Sedaj, ko pričenjamo tudi pri nas s poizkusno proizvodnjo v novi valjarni žice, nas bo zanimalo nekaj podatkov, ki so bili iznešeni na omenjenem strokovnem posvetovanju.

Referat o tem sta imela glavni inženir W. Schröder in dipl. inž. R. Vorberg iz Magdeburga (DDR).

V celotni svetovni proizvodnji valjarn, znaša delež žice 8%, količinsko znaša to 25,5 milij. ton.

Letni prirastek ali povečanje proizvodnih zmogljivosti je bil 7,5%. Nad 85% količine valjane žice se danes proizvede na kontinuirnih valjarniških progah.

Pretežni del valjarn žice je grajeno za program 5 do 10 mm. Pri modernih, kontinuirnih progah je izstopna hitrost žice že med 40 do 60 m/sek. V minuti torej 3,6 km ali žica izstopa iz zadnjega ogrodja s hitrostjo do 216 km na uro. Večina investitorjev zahteva končno dimenzijo žice med 5 do 6,5 mm.

Pri isti izstopni hitrosti valjanja pa predstavlja za zmogljivost proge končna dimenzija valjanca bolj pomemben činitelj, kot si moramo to na prvi pogled predstavljati. Če neka valjarna valja namesto 5 mm kot konč. no dimenzijo 6,5 mm, predstavlja to pri enaki izstopni hitrosti nič manj kot 69% povečanja zmogljivosti. Vzemimo še vmesne dimenzije in jih primerjamo vse nasproti valjanju dimenzije 5 mm.

Pri 5,5 mm je povečanje 20%, pri 6,0 mm znaša povečanje 44% in pri 6,3 mm pa 58%.

Po teh podatkih bi moralo biti pri naši valjarni žice povečanje zmogljivosti, če bi valjali namesto 5,5 mm minimalno 6,3 mm, nekje blizu 38%. Pri teh podatkih ni upoštevano, da pri manjših dimenzijah nastopa daleč več zastojev, kar še občutno zmanjšuje proizvodnjo. V Rusiji so napravili primerja-

vo stroškov z upoštevanjem več dela v žičarni pri vlečenju žice od 6,5 mm namesto od 5,5 mm na 4 mm in so dobili, da je skupno za 5,35% manj stroškov, kadar valjajo samo 6,5 mm. Pri tem pa še niso upoštevali prihranek investicijskih stroškov v tem, da so povečali kapaciteto valjane žice za 49%. Ti podatki dajo tudi obrazložitev za ukrep, ki velja v SSSR, t. j., da vse valjarne žice dobavljajo žičarnam žico nad 6,3 mm, pretežno pa 6,5 mm.

Valjarne žice grade s kapacitetami po 700.000 t/letno in več.

Dimenzije med 10 in 30 mm valjajo na posebnih progah, ker smatrajo, da proga, pri kateri niso vedno v rabi vsa

ogrodja, ni dobro izkoriščena.

Tudi profile med 10 in 30 mm navijajo, ker s tem ne potrebujejo hladilnika in s tem dosežejo povečano zmogljivost proge. Tako valjanje in navite profile potem odvijajo, ravna in režejo na željene dolžine.

Tudi kadar čitamo takšne podatke, moramo vedeti, da ni vse za krajevne prilike povsod najboljšo. Marsikaj bi s pridom uporabili tudi pri nas, kar se je drugod pokazalo za koristno.

Še en podatek bo zanimiv, katerega vam lahko posredujemo. Pri kontinuirnih progah smatrajo za zelo dober uspeh, če v poizkusni proizvodnji nova proga doseže v štirih mesecih 50% predvidene kapacitete na izmerno. Pri valjarnah žice našega tipa smatrajo, da je za isti uspeh potrebno normalno 6 mesecev.

inž. Milan Marolt

BELGIJA — Avstrijsko podjetje VÖEST je dobilo naročilo za dobavo jeklarne s kisikovimi konvertorji belgijski železarni Couillet, ki pripada železarski družbi Hainaut-Sambre S.A. Dobavili bodo dva LD-AC konvertorja (za predelavo grodlja z visokim fosforjem) z zmogljivostjo 150 ton vsak. V prvi stopnji izgradnje računajo z letno proizvodnjo te jeklarne en milijon ton.

ČEHOSLOVAŠKA — V železarni Třinec je zahodnonemško podjetje Standard-Messo iz Duisburga montiralo napravo za vakuumsko obdelavo jekla z zmogljivostjo 75 ton. S to napravo bodo lahko letno vakuumsko obdelali okoli 180.000 ton suro-

vega jekla, ki ga bodo proizvedle SM peči. S tem bodo izboljšali njegovo kvaliteto, ker bodo iz njega odstranili večino plinov in nečistoč.

LIBERIJA — Pred kratkim je pričela obratovati v liberijskem pristanišču Buchanan nova naprava za pripravo železove rude. Na napravi bodo lahko letno pripravili 10 milijonov ton železove rude z drobljenjem in sejanjem. Poleg tega bodo del te rude tudi peletizirali in proizvedli letno 2 milijona ton peletov. To je prva naprava za proizvodnjo peletov na afriški celine. Finančna sredstva za gradnjo celotne naprave sta prispevali neka ameriška in švedska železarska družba.

OTK in spektrokemične analize

(4. nadalj. in konec)

Kako pa umerimo sam instrument? S pomočjo standardov, t. j. vzorcev jekla z zanesljivo kemično analizo iz naše lastne proizvodnje. Metalurška zgodovina vzorca je tolikšnega pomena, da za končno umerjanje instrumenta sploh ni mogče uporabljati vzorcev jekla iz neke druge železarne, čeprav je vzorec po kvaliteti isti. Imeti moramo torej na razpolago celo vrsto vzorcev naših kvalit z različnimi procentualnimi vsebnostmi posameznih elementov. S temi postavimo umeritvene krivulje. Potrebujemo pa tudi še druge vrste standardov, ki nam služijo za osnovno justiranje oz. kontrolo pravilnega delovanja

nja aparature (od priznanih inozemskih firm) kot tudi posebne standarde, ki služijo za vsakodnevno kontrolo kalibracije instrumenta, in jih lahko izdelamo doma. Omenim naj še to, da bo pri postavljanju in pripravi instrumenta za normalno delovanje sodeloval 14 dni poseben strokovnjak — monter firme, ki nam je aparat dobavila. Njegova asistenca je že vračunana v ceni celotne aparature. Ko smo že pri ceni, naj povem, da je UVAQ z vso potrebno dodatno opremo stal s carino vred okoli sto milijonov starih dinarjev.

Vzorci jekla za končno kalibracijo instrumenta smo pri nas začeli odlivati že pred več kot tremi leti. Te vzorce tudi sami analiziramo,

poleg tega jih pa analizira tudi Metalurški institut v Ljubljani, tako da si zagotovimo res zanesljive analize rezultate, saj bo od njih v končni fazi odvisna pravilna spektrometerska analiza vzorcev iz redne proizvodnje. Koliko dela je tu zajetega, je težko povedati. Okrog 200 kvalit (skoraj vse kvalitete so zastopane po večkrat), analiza v poprečju na 5-6 elementov in to v treh paralelah! Želim izkoristiti to priliko, da se v imenu obratovodstva našega oddelka zahvalim vsem, ki so z vso svojo vestnostjo in prizadevnostjo sodelovali pri teh analizah, kot tudi vsem ostalim, ki so morali na ta račun nositi povečano breme ostalih analiz, katerih število se

iz leta v leto stalno povečuje.

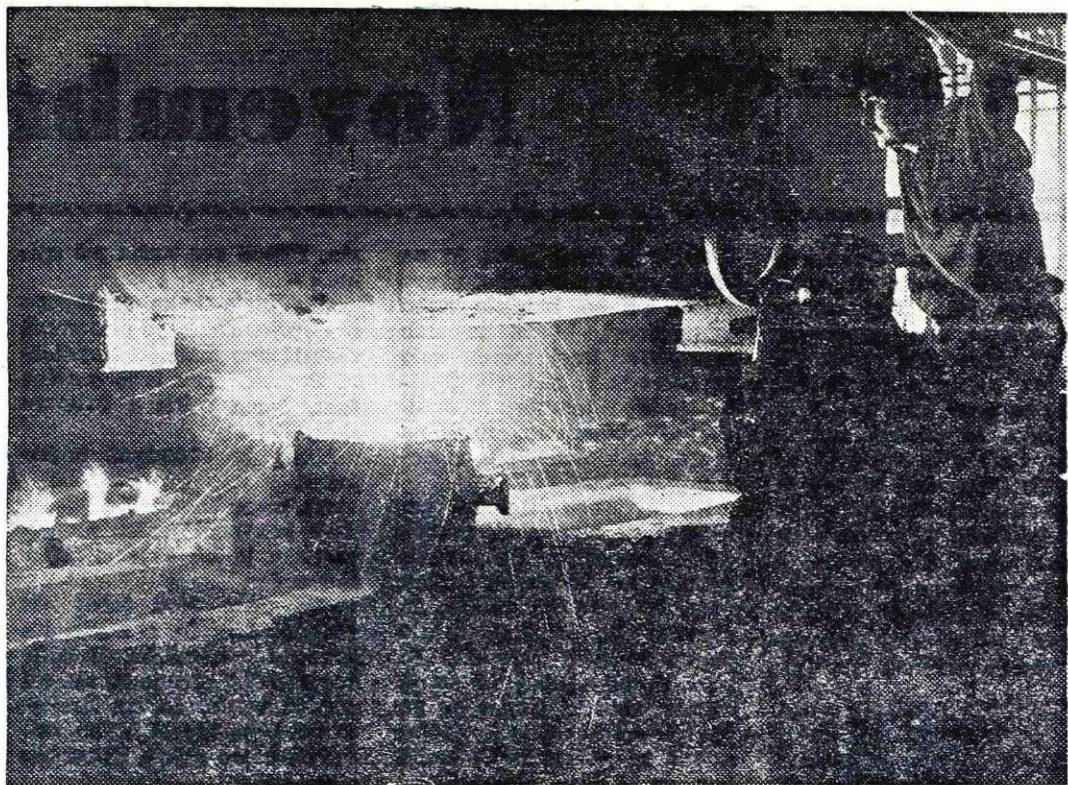
Predvidoma bi bilo potrebno za delo z UVAQ-om verjetno (s pripravo vzorcev, vezano na delo samega UVAQ-a) 5, eventualno 6 ljudi na izmeno. V pripravi vzorcev v martinarni bi verjetno (kar se tiče dela vezanega na sam UVAQ) tudi zadostovala ena oseba. V slučaju okvare UVAQ-a se bodo iz priprave vzorcev v martinarni, kjer se bo nahajal tudi poseben stroj za pripravo ostružkov, pošiljali po isti cevni pošti ostružki v pripravo vzorcev pri UVAQ-u, od tu pa z majhnim dvigalcem v prvo nadstropje v hitri laboratorij. Ostružki se bodo pripravljali iz tistega dela odlitka jekla, ki bo preostalo po odrezanju vzorca za spektrometersko analizo. Torej bi tudi v takem slučaju ostal način vlivanja vzor-

cev jekla popolnoma isti.

V hitrem laboratoriju, ki bo neposredno nad pripravo vzorcev, bi bile analize tako kot doslej. Nabaviti pa nameravamo tudi aparat za hitro določevanje ogljika (okrog 1 min.). Analiza na ogljik je namreč za metalurga dosti bolj pomembna in jo želi imeti čim prej. S to aparaturbo bi za nekaj minut skrajšali čas določitve ogljika v primerjavi s časom, ki bi ga za to potreboval UVAQ. Seveda — to velja samo za ogljik, ne za ostale elemente.

Poleg prostorov za hitri laboratorij se bodo v prvem nadstropju nahajali še prostori za namestitve specialnih aparatov, ki jih rabimo pri naših vsakodnevnih analizah.

Preden končam, si oglejmo še eno zelo zanimivo in tudi

Drobne zanimivosti iz zadnjih deset let razvoja v železarstvu

Pred desetimi, dvanajstimi leti je veljalo, da so plavži s premerom gnezda 8 m in dnevno kapaciteto 2000 ton najbolj primerne in gospodarne enote.

V novih jeklarnah je bila pri kisikovih konventorjih takrat največ v rabi kapaciteta 100 ton.

Valjarne trakov z mesečno zmogljivostjo 120.000 ton pri širini traku 1600 mm, so bile praktično standardni tip.

Najprimernejša letna zmogljivost železarnar za proizvodnjo navadnih kvalitete jekla je bilo podjetje s proizvodnjo dva milij. ton surovega jekla.

Komaj 3 do 5% svetovne proizvodnje jekla je prišlo

iz podjetij, zgrajenih na morskih obalah. Rudo so v prekomorskem prometu vozili z ladjami z 20000 BRT.

Danes imamo docela spremenjeno stanje. Zmogljivost železarn so vedno večje. Za normalno rentabilno velikost smatrajo sedaj že podjetja, ki imajo vsaj pet milij. ton letne zmogljivosti.

Danes grade plavže s premerom 10 m in z dnevno proizvodnjo 4000 ton in več.

V konverterjih, ki delajo po kisikovih postopkih izlijejo z eno šaržo med 150 do 300 ton jekla.

Kontinuirne proge za vroče valjane trakove proizvedejo mesečno po 250.000 ton

traku, pri širini 2,20 m. Pri najnovejših progah, je možno doseči na zadnjem ogrodju izstopno hitrost do 30 m/sek. ali nad 100 km/h.

Pri hladnih valjarnah so te hitrosti 40m/sek in več.

Danes znaša količina jekla, ki se proizvode v železarnah ob morju že 15% svetovne proizvodnje. Japonska ima pretežni del železarn na morski obali in pri njih znaša ta delež že 60%. Ladje za prevoz rude grade že do 50.000 BRT in v gradnji imajo že tudi takšne s 75.000 in tudi 100.000 BRT.

Take razlike so nastopile v dobrih desetih letih v železarstvu.

temveč tudi z vso problematiko, ki se postavlja tako pred kemika kot pred metalurga pri prehodu na spektrokemični način analize jekel. Nisem utegnil vsega našteti, veliko stvari je opisanih zelo na kratko in le shematsko. Vendar upam, da ste si lahko ustvarili vsaj približno sodobo o tem, da je to res zelo kompleksna problematika in da zahteva predvsem temeljito vzajemno sodelovanje med obratom in laboratorijem. Se bodo težave, marsikaj tu omenjenega se bo mogoče izkazalo v bodočnosti za neprimerno; praksa sama bo pokazala najboljše rešitve. Mislim pa, da si vsi želimo, da bi vse skupaj čimprej v redu steklo. Bil bi to majhen prispevek k ekonomiki naše proizvodnje.

dipl. inž. Miran Jenko

Atomska bomba - največje upanje človeštva za prekinitev svetovnih vojn

»ZRNO ZNANOSTI ZADENE BOLJ
KAKOR JEKLENO...«
(TITO)

(2. nadalj.)

V tej zvezi ne smemo pozabiti na sledeče. Na zemlji imamo stalno radioaktivnost zaradi radioaktivnih snovi v zemeljski skorji in zaradi kozmičnega žarkovja, ki prihaja iz vesolja. Oboje žarkovje bombardira vsa živa bitja na zemlji ves čas, kar ta bitja sploh obstajajo. Kljub temu obstreljevanju ali prav zaradi njega se je življenje na zemlji razvilo v obliki, kot ga sedaj poznamo in vidimo. Jakost tega žarkovja je nekako tisočkrat manjša od tega, kar smo prej označili kot tolerančno dozo. Za to naravno jakost moramo računati, da nam nič ne škoduje. Tudi se ji ni na noben način mogoče izogniti. To je po vsej verjetnosti popolnoma nenevarna doza.

Nekoliko bolj komplicirano je vprašanje vpliva na potomstvo. Tu gre za poškodbe dednih osnov, ki so po vsej verjetnosti koncentrirane v kromosomih oz. v molekulah ribonukleinske kisline, iz katerih so kromosomi sestavljeni. Če zadane žarek na tako molekulo v celici, utegne na njej z ionizacijo ali z aktivizirajo spremeniti njeno zgradbo na primer tako, da del sestavlin te ogromne molekule, ki jo sestavlja več deset tisoč nizkomolekulskih gradnikov, izpade iz molekule ali pa se več takih gradnikov poveže v drugi obliki. V obeh primerih se spremenijo dedne osnove, nastane tako imenovana mutacija, ki je v večini primerov za bodoči organizem škodljiva in pogosto celo smrtna. V skrajno redkih primerih pa utegne tudi voditi do uspešne, boljše oblike organizma. Zelo verjetno je radioaktivno žarkovje v dolgih sto milijonih let življenja na zemlji povzročilo večino tistih mutacij na živih bitjih, ki so bile potrebne za razvoj vedno novih vrst rastlin in živali. Mutacijam se skušamo pri človeku čim bolj izogniti, saj so po ogromni večini škodljive. Nimamo pa nobene prave ocene, kako nizka mora biti doza, da se z dovolj veliko verjetnostjo — gotovosti pri tem ni — izognemo nevšečnim učinkom. Zato je razumljivo zniževanje tolerančne doze zlasti pri mladih ljudeh, ker s tem pridobivamo na verjetnosti, da ne bodo nastopile mutacije.

Posebna značilnost radioaktivnosti pa je končna življenjska doba vseh radioaktivnih snovi. Žarki alfa, beta in gama izhajajo iz atomskih jeder. Ta pri tem razpadajo in se spreminjajo v nova jedra. Radij se na primer spreminja v emanacijo in ta naprej v drugo prvino, dokler se končno ne ustavi radioaktivno razpadanje s pretvorbo v svinec. Zato je radioaktivnega elementa vedno manj, in sicer tem hitreje, čim večja je aktivnost, to se pravi, čim več žarkov oddaja gram take prvine. Gram radija oddaja na sekundo 37 milijard žarkov alfa. Zato razpade do polovice v 1700 letih. Tedaj imamo samo še pol grama radija. V naslednjih 1700 letih razpade spet polovica, tako da nam ostane četrta grama. V vsaki razpolovni dobi (pri radiju je to 1700 let) se porabi polovica radioaktivne prvine.

Pri radioaktivnem jodu je razpolovna doba približno en teden. Po desetih tednih imamo samo še tisočinko prvotnega joda.

Radioaktivne prvine s kratko življenjsko dobo nekaj sekund, minut, ur ali celo dni, niso prav posebno nevarne, ker hitro razpadejo in jih v prav kratkem času sploh ni več. Pri daljših razpadnih dobah nekaj let ali celo več pa postaja stvar dokaj bolj nevarna.

Med posebno neprijetne razcepnine, ki nastajajo pri eksploziji atomske bombe, moramo šteti stroncij, ki je po svojih lastnostih precej podoben kalciju in ki ima razpolovno dobo 28 let. Stroncij se v telesu ustavi na tistih mestih, kjer imamo kalcij, to je na primer v kosteh, in tam tudi ostane. Zaradi svoje dolge razpolovne dobe se njegova aktivnost v telesu skoro nič ne spremeni, nasprotno se še poveča, če telo stalno dobiva aktivni stroncij. Tako je telo ves čas pod vplivom žarkovja beta stroncija, ki utegne ob stalnem dotoku v telo doseči tako velike vrednosti, da nastopijo razne poškodbe.

Pri eksploziji atomske bombe nastajajo velikanske množine radioaktivnih snovi. Medtem ko je človeštvo do odkritja razcepa urana imelo vsakega nekaj čez 100 g radija — gram je veljal okoli 50.000 dolarjev — pa dobivamo sedaj v uranskih kopah vsak dan radioaktivnih snovi za več sto kilogramov radija. Pri atomski eksploziji pa so aktivnosti enake več sto tonam radija. Večina teh zaradi majhne razpolovne dobe zelo hitro izgine in s tem preneha vsakršno škodljivo delovanje. Toda dolgožive razcepnine, med njimi predvsem stroncij, pa tudi nerazcepljivi plutonij, predstavljajo stalno nevarnost za vse organizme, s katerimi pridejo v dotik.

(2. nadalj.)

»Sedaj pa moramo opraviti še svojo nalogo. Poslali so nas po hrano,« je nadaljeval Anže.

»Tudi ta je že pripravljena, kot je bilo naročeno.«

»Kako?« se je začudil Mojcinim besedam.

»Da. Tam v veži je,« in peljala je partizane v vežo. Anže pa je razmišljal, kako je mogla Mojca imeti hrano že pripravljeno. Anže je pre malo vedel o terenski organizaciji. Šele sedaj je spoznal, da se na Koroškem ne borijo samo partizani, ampak tudi ljudstvo in da brez borbe in podpore ljudstva bi partizani sploh ne mogli obstojati.

Ko so tovariši polnili nahrbtnike, je Mojca vprašala Anžeta, kako se je v partizanstvu vživel. Povedal ji je, da so ga pred desetimi dnevi sprejeli v SKOJ zaradi

njegove hrabrosti. Nehote mu je stisnila roko. Sama ni vedela ali mu je hotela čestitati ali pa se je samo hotela dotakniti njegovih močnih rok. Anže ji je v nekaj besedah povedal, da stalno misli nanjo in da jo ljubi. Tudi ona mu je razodela svojo ljubezen. Predno so odšli, jo je privel k sebi in jo poljubil... Ah, tisti edini poljub občuti še danes na svojih ustnicah...

— Stoj! —

Anže je v trenutku prekinil z nedavnimi spomini. Straža na levi strani dohoda v taborišče je ustavila patrolo, ki se je vračala z nočnega obhoda.

Patrola je vodila s seboj dva neznanca. Starejši in večji je bil oblečen v lovsko obleko, izpod klobuka so mu silili lasje, ki so bili na sencah že močno osiveli. Sive

Spomini iz NOB

Novembrski

oči so gledale nekam srepo izpod košatih obrvi in izpod zgubanega čela. Pod orlovskim nosom, kot ga imajo mnogi pripadniki severnih narodov, so rasle košate brke, ki so prav tako že sivele kot lasje in močna košata brada. Človek bi mu prisodil kakih petdeset let. Manjši in mlajši je imel okrogel obraz z brezbriznimi in vendar vsevidnimi očmi, kot jih imajo žeparji ali drugi nepridipravi, ki se klatijo tam, kjer je največ ljudi in kjer jim njihov posel najbolj uspeva.

Ustnice je imel ozke, ki so včasih odkrivalo zlobo, skoro vedno pa so izražale neko porogljivost, ki bi jo slab opazovalec imel morda celo za dobrodušni nasmeh. Oblečen je bil v temnorjavo smučarsko obleko in nosil na hrbtu velik nahrbtnik z neznanimi rečmi.

Ko je Anže zagledal patrolo in neznanca, je prebudil komandirja Dušana in komisarja Vojana. Drobní sneg, ki je padal ponoči, je medtem že ponehal, megle pa se še niso razvlekile in zato je bilo jutro, ki se je svitalo, sivo in pusto, da ga je bil vesel edino le četni kuhar, ki se mu ne bo treba bati, da bi dim iz kuhinje izdajal taborišče.

Tovariši, ki so se prezebli prebudili, so poskakovali in gibali z rokami, da bi se ogreli. Kuhar je z rokami razmaknil pepel, pod katerim je odkril žerjavico, natožil dračja in razpihal ogenj. Dva tovariša sta pravkar prinesla v kotlu vodo in ga obe sila na palico med rogovilami. Kuhar je vsul vanj krompir in pripravil moko, da jo bo vsul potem, ko bo voda zavrela. Tovariši, ki so bili vsi lačni, so ga priganjali, naj se zasuče hitreje.

Komandir in komisar sta medtem zasliševala neznanca. Tovariši so ju postrani ogledovali in kmalu pozabili, da so lačni. Zbrali so se okrog Milana in Toneta, ki sta ju pripeljala. Na vprašanje, kdo sta, je Milan, mlad črnolasi fant, odgovorjal:

»Kaj jaz vem! Pravita, da sta Angleža. Vrag vedi kaj

sta. Pištoli sva našla pri njima.«

»Da nista kaka gestapovska špijona?« — je pripomnil zaskrbljeno mali šestnajstletni Pepček, prav tako črnolasi fant, doma nekje s Primorskega.

Milan je skomignil z rameni:

»To bomo že videli.«

»V kakšnem jeziku pa govorita?« je bil Pepček zopet radoveden.

»Ne vem. Med seboj sta vso pot molčala. Z mano sta govorila v nemščini. V kolikor nemško razumem, sta mi dopovedovala, da sta Angleža,« je pojasnjeval Milan, »sicer pa bomo videli. Pištoli nista več.«

»Mogoče sta pa res Angleža,« je dejal Peter, blondinec z vodenimi brezizraznimi očmi, ki je prišel v edinico pred kakimi štirinajstimi dnevi, ko je pobegnil iz taborišča v Salzburgu.

»Ti boš kmalu verjel, da sta, ker verjameš vse, da je res, kar ti v glavo pade,« je zbadel mali Pepček Petra — taboriščnega ubežnika, ki se je v zadnjem času nekajkrat tako zlagal, da je sam sebi verjel, čeprav so vsi tovariši čutili, da se je zlagal. Razen Pepčka mu ni nihče zameril, ampak je vsakdo sočustvoval z njim, saj je moral revež v taborišču marsikaj pretrpeti.

Zato je Tone zavrnil Pepčka:

»Zakaj pikaš. Če bi bil ti v taborišču, bi ti najbrž že otrpnil jezik.«

»To sem vedel že prej, zato sem šel s petnajstimi leti

v partizane, pol leti, ki jih imaš dvaj

Zaradi vsega te kmalu razvnel pre nekdo ne omenil, č štakmalu kuhana. razšli po porcije.

Medtem sta komisar strogo z oba neznanca. Prev nikoli do blij, je bilo mnogih starih part zato so s to zlato ru učili tudi mlajše. Z la tudi komandir i pri zaslišavanju sku vidna. Neznanca sta jezikov. Govorila st no nemško, italij francosko. Vse te govorili ali vsaj mnogi pesameznik Zal, da ni bilo niko znal angleško, da bi neznanca lažje raz

»Pravita, da ste Münchena spustili lom?« je spraševal ščini komisar Vojan

»Yes, sir,« je pritr ši, ki se je komisar mandirju predstavil rryja Jeffreya.

»Allora, sir Jeffrey naloge pa bi bili do viti v Münchenu?«

Sir Hany Jeffrey za trenutok oči, kot legli na zemlji lusk vega stola, in pot nadaljeval:

»To je sicer angle tajna. Ko pa smo in ker ste me rešili pogina pred gesti zasledovalci, ki so rom Johnom Harra sledili, vam bom po men najne obvešče ti. Morala bi orgainz

Maja 1945 so borci JESENIŠKO-BOHINSKEGA ODREDA pri zasledovanju umikajoče nemške vojske prišli v Ziljsko dolino

Resnica o plazu pod Mojstrovko

V zvezi s težko planinsko nesrečo, ki se je zgodila 24. marca pod Mojstrovko, v kateri so izgubili življenje štirje naši sodelavci, so me očividci prosili, naj bi opisal zaradi objektivnosti ves potek tako, kakor se je v resnici dogajalo.

V tistem vrvežu takoj po nesreči so prinesli tako tisk kot radio in televizija celo vrsto netočnosti, kar se v naglici rado dogaja in kar spreminja resnico, ki naj bi šla v letopis.

Opisal bom dogodke po izjavah očividcev, naših sodelavcev Boruta Razingerja in Antona Zagarja, ki tudi sodelujejo ta članek.

Že prva skupina alpinistov z Jesenic, ki je šla v soboto pod Mojstrovko čez Sleme v Tamar, je grešila glede na varnostne mere, ki so potrebne v plazovitem svetu. Zelo redki slovenski alpinisti imajo izkušnje s plazovi, to so samo tisti, ki so se že vozili v plazovih ali pa obiskali vsoka tuja gorstva in tam do

življali nevarnost plazov. Lahko trdim, da smo v tem pogledu zelo neizkušeni in da iz tega razloga ne znamo objektivno oceniti nevarnosti. Kako smo predrzni in neprevidni, saj nam pove že samo primer te prve skupine, ki je šla v soboto čez Sleme v Tamar. V tej skupini je bil jeseniški alpinist, ki je nekoč prej za las ušel smrti v plazu pod Stenarjem.

Vedeti moramo, da je ves svet tostran Vratice (proti Erjavčevi koči) in onstran Vratice (v smeri proti Slemenu) izrazilo plazovit svet, ki zahteva vse mere previdnosti v takih okoliščinah. Predpisi so naslednji:

1. Izogni se po možnosti plazovitemu terenu.

2. Če že moraš prečiti plazoviti teren, potem naj se vrsta razmakne v razdaljo 30 do 100 m in tudi več, če je potrebno.

3. Odpni stremena smuči, da ti plaz ne bo lomil nog.

4. Razveži lavinsko vrstico, jo priveži za pas, da se vleče za teboj.

5. Na posameznih prehodih lahko varuješ tovariša na plezalni vrvi.

6. Skupina, ki se giblje po plazovitem svetu, naj nosi s seboj sonde in lopatico za odkop. Po možnosti naj bo v skupini reševalec s psom.

Prva skupina, ki je šla v Tamar čez Sleme v nedeljo, 24. marca, je odšla iz Erjavčeve kočice okoli 6. ure zjutraj in je štela sedem mož, alpinistov z Jesenic in Javornika. Tudi ta skupina je šla natančno po smučini, ki so jo nepravilno počegnili alpinisti v soboto in ki je vodila vso

dolžino pod Mojstrovko po plazovitem terenu. Resnica je, da če že obstoji plaz v visokem snegu, potem nihče ne dela nove gazi in gre raje po stezi, čeprav je nevarna. Na to niti pomisli ne, kajti če so oni prišli, bom tudi jaz.

Sedaj seveda nastopi vprašanje krivde tistih, ki so prvi naredili smučino? Po ne-napisanih zakonih hoje po gorah odgovarja vsaka skupina za sebe. Izpostavljali so sebe v nevarnost, za druge skupine niso odgovorni, pa čeprav jih zvabijo za seboj.

Kako smo Slovenci še neizkušeni in neprevidni, nam pove dejstvo, da so šli pozneje vsi tisti, ki so hoteli zasutim na pomoč, natančno po isti, plazovom skrajno izpostavljeni smučini, v tesnih skupinah, ne da bi izpolnili eno samo zahtevano mero varnosti. Poleg tega je strmina, ki leži pred tisto strmino,

kjer je alpiniste zasulo, še veliko bolj nevarna. Če že mora reševalec včasih izpostaviti svoje življenje zaradi nujne, ki jo pomoč zahteva, je to razumljivo, če ni drugega izhoda. Pod Mojstrovko je šla ena sama skupina reševalcev po pravilni poti izven plazovitega območja in tudi ta ne bi šla tam, če je ne bi vodil reševalec, ki je bil sam že večkrat v plazu, toda mu je do sedaj še vedno srečno ušel, zasut samo do pasu.

Tretja skupina alpinistov, ki jo je pozneje zasul plaz, je kot druga skupina tisti dan (24. 3.) prečkala usodno strmino. Še to naj omenim, da je po znanstveni literaturi vsaka strmina iznad 16 stopinj že nevarna za plaz in to ne glede na to, ali je tam že sploh kdaj plazilo ali nikoli. Strmina, kjer se je nesreča zgodila, pa ima okoli 30 stopinj.

Iz kočice so odšli kakih 20 minut za prvo skupino. Do usodnega mesta so držali razdaljo približno 30 m, kar je Tone Oman lahko dokazal

s fotografijo. Tik z enim mestom so s po zarezani smučin in so se nabili sk bi morali počakati, no vzeti razdaljo, očitno porabili.

Na prelomu, ki tam nazval v Tamar stala tedaj Borut in Tone Zagar, ki s no zaostali iz prve ki je isti dan šla. Ta dva sta bila poleg in Jerovšla edina vse nesreče, ki se j la pred njunimi očmi stala izven območ nekako 70 do 100 m. Borut Razinger prij »Počilo je, ozrl sem sem črne točke, kako metava v belem prsu, potem so te točke le v belini in vse se rilo. Trajalo je vs nekaj sekund. Takoj čil na rob, zavpil t (pet mož) spodaj, l zgodilo, da naj ste naprej v Tamar po trije pa naj se tako pomagat. Oman, ki izven plazu, je tako

rski meteži

li- v partizane, pol leta prej kot
v- ti, ki jih imaš dvajset.«
nil Zaradi vsega tega bi se
et- kmalu razvnel prepri, če bi
las nekdo ne omenil, da bo me-
or- šta kmalu kuhana. Zato so se
razšli po porcije.

ra- Medtem sta komandir in
komisar strogo zasliševala
oba neznanca. Previdnosti ni
nikoli do. Ali, je bila izkušnja
go- mnogih starih partizanov in
bet zato so s to zlato resnico po-
učili tudi mlajše. Zato sta bi-
la tudi komandir in komisar
sta pri zasliševanju skrajno pre-
vidna. Neznanka sta znala več
jezikov. Govorila sta perfektno
nemško, italijansko in
le- francosko. Vse te jezike so
si- govorili ali vsaj razumeli
ni- mnogi pisamezniki v četih.
le- Žal, da ni bilo nikogar, ki bi
ec- znal angleško, da bi skrivnost
ni- neznance lažje razvozljaj.
co »Pravite, da ste se blizu
ni Münchena spustili s pada-
a- lom?« je spraševal v italijan-
ščini komisar Vojan.

da »Yes, sir« je pritrdil starej-
je ši, ki se je komisarju in ko-
je mandirju predstavil za Har-
ryja Jeffreya.

se »Allora, sir Jeffrey, kakšne
at- naloge pa bi bili dolžni opravi-
ti v Münchenu?«

iši Sir Harry Jeffrey je sklopil
en- za trenutek oči, kot da bi mu
il, legli na zenici luski smreko-
al- vega storila, in potem mirno
v nadaljeval.

ti »To je sicer angleška vojna
ni- tajna. Ker pa smo zavezniki
ti in ker ste me rešili groznega
že pogina pred gestapovskimi
a- zasledovalci, ki so naju s si-
eti rom Johnom Harraldom zas-
ledili, vam bom povedal nam-
en najine obveščevalne po-
ti. Morala bi organizirati cen-

ter v Münchenu, ki naj bi
potem organiziral večje sabo-
taže v tamkajšnjih tovarnah.
Tu pa so naju zasledili in
moral a sva bežati. Najprej
sva hotela priti do tirolskih
italijanskih partizanov. Pot
so nama preprečile nemške
čete, ki so čistile južnotirol-
sko ozemlje. Edina pot nama
je ostala do jugoslovanskega
ozemlja. Danes sva hotela
prek Karavank, a sva k sre-
či naletela na vašo patrolo.
Nisva mislila, da operirajo
jugoslovanski partizani v sa-
mem Hitlerjevem rajhu...«
Sir Jeffrey je bil zelo utru-
jen. Vsaj komisarju se je zde-
lo tako, zato ga je vprašal,
kako sta potovala.

»Peš in deloma s civilnimi
kamioni. Zadnje tri dni pa
sva hodila peš in nisva prav
ničesar zaužila. K sreči naju
je vaša patrola pripeljala do
sem in sedaj bo verjetno
najina pot lažja.«

Komisar je molčal. Ni ve-
del, kaj bi dejal. Sedaj mu
je že skoro verjel, da je An-
glež in prav tako oni dru-
gi. Če nista zaveznika, ju
bodo že še lahko razkrili. Sir
Jeffrey je potpežljivo čakal
na komisarjev odgovor in ga
s svojim čakanjem tudi iz-
zval.

»Prav. Po kurirski poti va-
ju bomo spravili do glavne-
ga štaba. Potem boste lahko
z avionom odleteli do Rimi-
nija v Italijo. Sedaj pa se
bosta najprej najedla. Po tri-
dnevem stradanju vam bo
teknila tudi partizanska hra-
na, čeprav ste prav gotovo
navajeni boljše.«

Jerovška po pomoč na Er-
javčevo koč. To se je zgodilo
ob pol osmi uri zjutraj. Iz-
ven plazu sta ostala torej od
osmih le Jerovšek in Oman.«
Vsi trije, Žagar, Oman in Ra-
zinger, so takoj stekli na plaz
in začeli delati popolnoma
pravilno, s palicami so brska-
li po plazu in iskali. To se
imenuje površinsko sondira-
nje s smučarskimi palicami,
s katero odkrije človeka,
če ni globoko v snegu.

Poročila v časopisih so go-
vorila tudi o Jerovšku, da je
bil zasut in da ga je neki
član GRS odkopal. To ni res,
Jerovšek sploh ni bil zasut
in je srečal prvega reševalca
pod Vratci, ko je tekel po
pomoč na Erjavčevo koč. Omenjena trojica: Razinger,
Žagar in Oman je čez neka-
ko pol ure odkopala kot pr-
vega Matijo Omana in kmalu
za tem še Ino Vrhovnik. Ko
so imeli oba že odkopana, je
prišel prvi član GRS, ki je
šel slučajno tudi čez Sleme v
Tamar in pomagal pri nadalj-
njem odkopavanju.

(nadalj. na 11. str.)

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

19

A kaj, ko ni znala biti drugačna in ravnati ka-
kor druge žene, ki so zlepa odvrnile svoje može
od prepovedane politike. Toda tudi Martin je bil
drugačen kakor drugi može. Nikoli ga ni mogla
pripraviti do tega, da bi se o vsem, kar jih je pri-
tiralo v revščino, mirno pogovorila. Kolikokrat mu
je hotela povedati, da je dober in pošten, ker ob-
soja krivico, ki vlada ljudem in jih tepe, toda en
sam človek ali vedno manjša peščica ljudi, ki bi
rada, da bi svet postal drugačen, ne bo premagala
krivice in jo odpravila s sveta, marveč si bo samo
poslabšala svoje lastno življenje in življenje svoje
družine. Naj pogleda druge, ki so svojo nemoč
pred svetom, kakršen je, že pokazali in se spri-
jaznili s tem, kar imajo, saj bi drugače izgubili
še to in se znašli brez zaposlitve in v revščini, v
kakršno je spravil njo, sina in sebe on sam. In
tega mu ni bilo mogoče dopovedati. Druge poti,
kakršno hodi, zanj ni, jo je zavračal. In res, je že
večkrat pomislila, je ni bilo. Bil je na »črni listi«.
A zakaj? Zato, ker je bil sam kriv, mu je ob ta-
kih prilikah, ko se je hotela mirno in zlepa z njim
pogovoriti, vrgla v obraz očitek. In prepri je bil
tu! Sovraštvo se je poglobljalo. Izhoda iz tega
prekletega življenja ni bilo več, čeprav ga je iska-
la in nekoč, ko je srečala nekoga, ki je gledal
včasih za njo in ki ga je ljubila nekaj let pred
Martinom, a se je potem poročil z drugo, že mi-
slila, da ga je našla. Skrival se je sestajala z njim
in varala Martina, dokler se oni drugi (o, to uma-
zano skrivnost bo nesla s seboj v grob!) ni nave-
ličal, jo z zaničevanjem zapodil, ona pa je med-
tem ves čas še bolj zasovražila moža, ki je bil
tedaj zaradi nedovoljenega prehoda meje tri me-
sece v zaporu, in ga po vrnitvi iz zapora s pravo
peklensko naslado mučila in ga še bolj silila v

SIVO MESTO

nesrečo, čeprav jo je to potem, ko ji oni drugi,
pri katerem je iskala uteho za svoje osamljeno in
nesrečno življenje, pokazal hrbet in jo odločil z
umazanimi besedami, kakor da bi zapodil umaza-
no psico, nekaj časa bolelo, celo tako hudo bolelo,
da se je čutila krivo pred Martinom, a se je po-
tem zavedela, da je ne boli zaradi Martina, mar-
več zaradi neljubezni onega drugega, ki ga je bila
nekoč prav zaradi prebujene ljubezni do Martina
zavrnila, a ki se je kasneje samo pretvarjal, da
jo ljubi, dokler ni zadostil svojemu maščevanju
in jo ponižal v psico.

In vendar bi se mu še pustila poniževati, še
bi se sličila in plazila okrog njega kakor psica,
če bi ji le namignil s prstom.

To je bilo tri leta pred Martinovo smrtjo.

Ne, tega Martin ni nikoli zvedel, čeprav je po-
stal nekoč pozoren, ko je v višku strasti šepetala
ime onega drugega. Vprašal jo je, od kdaj je ime
njemu Jože, da ga kliče s tem imenom. Napravila
se je nevedno in ko jo je Martin vprašal, če
morda ne ljubi koga drugega, celo vzrojila, da je
najbrž on tak, da misli na druge, kadar je pri
njej. Ni mu hotela povedati, da ji je Martin samo
telo za drugo telo in da bi mu drugače, ko bi mo-
rala misliti, da leži pri Martinu, sploh ne pustila
blizu, ker ga sovraži in ker bi jo vse minilo, čim
bi odprla oči in v temi, razredčeni od tovarniških
luči, zagledala obris Martinovega obraza.

Danes jo je sram razmerja z onim drugim. —
Sram ne zaradi že sedem let mrtvega moža, mar-
več sram pred sinom, ki ji zdaj tako boleče očita,
da je njihove nesreče krivo njeno sovraštvo in ne
Martin.

»Kaj ti veš,« se brani, ker se zaveda tudi svoje
krivde, a jo manjša, naglo manjša, s tem da blati
Martinov spomin ne samo z gorjem, ki sta ga mo-
rala ona in Tine trpeti zaradi Martinove prepove-
dane politike, marveč tudi z lažmi, da je Martin

imel druge ženske, se na samem sestajal z njimi,
jo varal in zapravljal z ženskami denar.

»Nehaj že zlivati gnojnico na očeta!«

»Res je!«

»In če je res? Kaj meni mar?«

»Moraš vedeti! Jaz sem delala in prala, riba-
la...«

»Tudi oče ni držal križem rok! Tudi on ti je
prinašal denar, kadar je našel kak priložnostni
zaslužek.«

»Je bil to denar? Je bil to sploh kakšen denar?«

»Vem samo, da ti je dal vse, kar je zaslužil!«

»Ti pa veš? O, ti pa, ti...« se Ana skoro histe-
rično posmehne, ker jo je Tine udaril z resnico
Martin ji je res dal sleherni prisluženi dinar ali
dinar, ki ga je dobil kot pomoč od stranke beda-
stih trmoglavcev, kakor je Ana imenovala prepo-
vedano organizacijo. »Ti pa, ti,« hoče med tem
posmehovanjem najti verjetno laž, ki bi sinu do-
povedala, da je bil Martin ne samo slab družinski
oče, marveč tudi ženskar. »Babjek je bil! Z ba-
bami je zapravljal denar, ti pa si moral stradati! Ti
pa veš, ti, kakšni so lahko moški! Zenam la-
žejo, zagotavljajo, da jim dajejo vse, kar zaslu-
žijo, zraven pa denar skrivajo in ga zapravlja-
jo z drugimi. O,« se ji zatakne, ker jo prešine, da
je bil oni drugi tak, da ni ženi dal nikoli cele
plačilne kuverte, in ker se zboji, da bi jo sin
vprašal, odkod to ve. »O, ti ne veš, koliko gorja
sem morala zaradi njega prestati. Koliko gorja!
Koliko trpljenja...«

Tine je ne poslušal; raje misli, kako bi mami
speljal denar. Dolgo razmišlja, toda zid, s katerim
bi rad ograbil vest, je še prenizek in pretenek.

Denar ni njegov. Denar je mamin, se mu ogla-
ša vest.

To bi bila kraja. Navadna kraja! In mama bi
mu kraje nikoli ne odpustila. Tudi tedaj ne, ko
bi živel v izobilju in ne v tej, človeka ponižujoči
revščini.

A Adela? Adele ne sme izgubiti že v samem
začetku samo zato, ker je trenutno brez denarja.

Toda kraja ostane kraja. Mama bo prav go-
vo rekla, da je ukradel njen denar, čim ga bo
pogrešila.

Rekel bi ji lahko, da si ga je samo izposodil.

Da, tako bo rekel! In to bi ne bila niti tako
velika laž! Že jutri, a prihodnje dni prav gotovo
bo že kaj našel in zaslužil toliko in še več, da bo
lahko vrnil.

Tako bi rekel. A ko bi ne nehala sitnariti, bi
ji enostavno zabrusil v obraz, da je denar vzel,
da bi lahko kričala še o njem tako, kakor krči
o očetu, da ga ji je kradel in zapravljal z drugimi
ženskami.

»Zdaj pa imaš,« ji bo zabrusil. Plačal bi ji
samo laži, ki jih govori o očetu.

Tako raste zid in zakrije Tineovo vest.

»Nehaj že! Spal bi rad!« zavpije nad materjo,
kakor si ni drznil še nikoli.

Toda Ana ne neha, dokler ne zasliši, da Tine
res spi.

»Spi. Ni me poslušal,« jo zaboli, obenem pa jo
postane sram, ker misli, da je sin prepoznal prav
v blatenju Martina njene laži. Tako ji je, da po
vsem, kar je v življenju izgubila, izgublja sina,
svoje poslednje upanje in svojo edino srečo.

A kaj bo brez njega, brez edinega svojega upa-
nja, ki je pravzaprav samo upanje, da bo sin
srečnejši, kakor je bila ona ali kakor je bil Mar-
tin.

»Ne tega ne bo preživela. Ubilo me bo,« strmi
na posteljo ob okenski steni in na obris sinovega
obraza. Strmi in trpi, dokler se svit ne dotakne
zlepljenih šip. Sele tedaj se je usmili sen...

2

KOLIBA, najsi prodre vanjo skozi majhna okna
še tako malo svetlobe, je svetla, da Tine, čim
odpre oči, ugane, da je jutro že zdavnaj mimo.
Tudi kazalca na stari uri kažeta čas, da bi jima
človek ne verjel.

»Ze enajst?« se Tine začudi in šele potem za-
čuti, da ni spočit in da se nekam slabo počuti,
kakor da bi sploh ne spal in počival. Deset ton
moke, ki jo je spravil v Čupnikovo skladišče, res
ni malo! Toda takega dela je bil vajen, saj razen
težakega drugega sploh ni dobil. »Zares, zaradi
tistih vreč bi se ne smel počutiti, kakor da sem
ves polomljen ali kakor da me je kdo pošteno
premlatil.«

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Kl

Izobraževanje, ki istočasno ne vzgaja, nima prave vrednosti

V naravnem redu, kjer so si vsi ljudje enaki, je njihov skupni poklic: biti človek; kdor koli je dobro vzgojen za ta poklic, ne bo slabo izpolnjeval drugih, ki so z njim v zvezi.

Jean Jaques Rousseau

V preteklem tednu je bila redna seja občinske konference ZKS Jesenice, na kateri so govorili o idejno političnih problemih šolstva in o vključevanju šolstva v reformne procese. Zelo prav je, da se je pozornost občinske konference ZKS obrnila k tem vprašanjem in da je odprla množico vsebinskih vprašanj in problemov, ki spremljajo naše šolstvo. Tako uvodna referata sekretarja Pavla Lotriča in predsednika sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo Joža Gazvoda, kot razprava so pokazali, da se bo politični aktiv moral k tem vprašanjem še vračati in da bodo morala biti ta vprašanja trajno navzoča pri delu družbeno-političnih organizacij in šolskih organov. Tudi namen tega sestavka je prispevati k razpravi o načetih problemih, obenem pa načeti širšo razpravo o teh vprašanjih.

V ospredju razprave je bilo vprašanje večje idejnosti in vzgojnosti pouka, ki ima za svoj cilj izoblikovati socialističnega človeka, kot svobodne ustvarjalne osebnosti. Če pojmujeemo idejnost pouka, kot prenašanje na učenca skupaj z znanjem posameznega učnega predmeta, ideologijo družbenega razreda ali družbene grupe, ki bistveno vpliva na šolo in vzgojo in ki usmerja njeno politiko, potem lahko samo zamerimo političnim dejavnikom tako v občini, kot na republiki in zvezi, da je bilo to vprašanje doslej le preveč zanemarjeno. S tem pa obenem zavračam mnenje posameznikov, da naj o teh vprašanjih govorijo le strokovni organi. Resnično bi le-ti morali o teh vprašanjih več govoriti, vendar le o metodah in načinu, kako idejnost pouka, kot neizogibne naloge, ki jo šola nalaga družba, čim bolj učinkovito uresničevati.

Socialistična idejnost pouka, to je pri učencih razvijati znanstveno, materialistično-dialektični pogled na svet, mora biti vsebovana v celotnem učno-vzgojnem procesu in pri vseh predmetih. To ni le naloga posameznih učiteljev ali učnih predmetov, to je naloga vseh prosvetnih delavcev, vendar ne z deklarativnim vnašanjem idejnosti v pouk s parolami, temveč z živim povezovanjem pouka z družbenim življenjem, z izgradnjo socializma in brezrazredne družbe. Za vsem tem pa mora stati tudi učitelj sam z vso svojo osebnostjo, prepričanostjo, prizadetostjo in zavzetostjo. Govoriti o brezrazredni družbi, o humanizaciji odnosov in znanstvenih resnicah, pri tem pa ne biti osebno zavzet za uresničevanje tega v vsakdanjem življenju ali pa celo v privatnem življenju javno kazati pripadnost idealistični filozofiji, pomeni jalovo prizadevanje. Ker pa taki primeri v praksi še so, je tudi idejnost pouka na šolah neučinkovita.

Naš končni smoter vzgojnoizobraževalnega dela je vzgojiti svobodnega človeka, ki bo »kot svoboden ustvarjalec stal pred naravo in jo, prodirajoč zmerom globlje v njene zakonitosti, podrejal zmerom bolj sebi in svoji svobodni smotni dejavnosti; v stvarnost, v kateri bodo njegovi lastni družbeni odnosi postajali zmerom bolj njegovo lastno svobodno delo, objektivne sile pa, ki so dotle vladale nad zgodovino, bodo prišle pod nadzorstvo ljudi...«

Ob tem moram ponovno poudariti, da šola mora razvijati celoten otrokov potencial in ne samo intelektualne zmogljivosti.

Razprava o teh vprašanjih pa prav gotovo ne bo popolna, če ne bomo hkrati s tem govorili tudi o vseh problemih okolja, v katerem se šola in učitelj nahaja. Zelo nestanovitni materialni položaj učitelja in neustrezna materialna baza šolstva je problem, ki ga ne smemo izključevati pri teh razgovorih. Razen tega pa je naše celotno družbeno življenje preveč proizvodno in potrošniško usmerjeno, kar se odseva tudi v mladosti. V naši dosednji praksi nismo hkrati z razvojem materialne osnove dosledno razvijali tudi človečnost v človeku, kar je imperativ samoupravljalke družbe. Tudi moralno-etično in idejno oblikovanje otroka omejujemo včasih samo na določeno starostno obdobje, namesto da bi o tem govorili od vzgojnovarstvenih ustanov, prek osnovnih, poklicnih in srednjih šol do fakultete. Končno pa pri njegovem oblikovanju ne smemo izključevati niti družine, kot osnovne celice naše družbe.

Šele tako celostno, objektivno in konkretno obravnavanje načetih vprašanj lahko prinese v prihodnje boljše rezultate.

Joža Varl

film • film • film • film • film • film • film • film • film •

Prvi medklubski festival amaterskega filma

Film je jezik slik...

Prvi medklubski festival amaterskega filma, ki je bil na Jesenicah od 11. do 12. maja, je mimo. Sedaj ga je možno podrobneje oceniti. Glavna značilnost festivala je ta, da se klasična oblika filma s svojimi izraznimi sredstvi sicer še vedno zoperstavlja — in to kar uspešno — novi, vitalnejši, na eksperimentiranju bazirani filmski umetnosti, toda vprašanje je, koliko časa bo to še trajalo. Gotovo ne dolgo. To resnico potrjujeta najboljša filmarja festivala — Naško Križnar in Marko Valentinčič, ki sta že znana zbiralca festivalskih nagrad, s svojimi novimi iskanji (ta iskanja so le relativno nova).

Tako lahko razdelimo tudi pojmovanje filma v dve skupini. Prva je klasična: film je pisava v slikah (J. Cocteau). Film je jezik slik, ki ima svoj besednjak, svojo skladnjo, pregibanje, konvencijo, slovnico (A. Arno-ux). Film je čudovito »realistična« umetnost ali, bolje rečeno umetnost, ki nam najbolj vzbuja vtis realnosti, ker najzvesteje obnavlja njen videz (M. Martin). Film je najmočnejše pesniško sredstvo, najrealnejši pripomoček irealnosti, surrealnosti (J. Epstein). To je samo nekaj definicij filma (»staromodnega«). Druga skupina (amaterski film je velikokrat »iznašel« kaj novega, kar je izkoristil profesionalni film) podpira nekdanje zakonitosti: »Filmskega jezika ni. Film je realizacija. Veščina socenja je torej filmska umetnost.« (Naško Križnar.) Zelimir Zitnik, l'enfant terrible najnovejšega jugoslovanskega vala, pravi: »Torej, kaj je zame filmska umetnost? Nič! Film je le okvir, orodje, film je pladenj, na katerem je treba servirati naš skupni nemir.« Drugi spet pravijo: Film je duša ustvarjalca. Tretji spet pravijo: Film — to sem jaz. Te zadnje teze so zastopali tudi neki udeleženci festivala. Toliko o filmu. Preidimo raje k nagrajenim filmom.

Najmarkantnejša osebnost festivala je bil vsekakor Naško Križnar. Prejel je dve zlati in eno srebrno medaljo. Najboljši njegov film je dokumentarec Eve of destruction (Večer uničenja). S tem filmom je v petih minutah ustvaril mračno podobo današnjega sveta, ki vsak dan trepeti pred uničenjem. Gledalci smo s samo podobo v takem odnosu kot pisec parol in radovedna množica. Film odlikuje še izredno dobra kamera, ki pričara ob ustrezni glasbi presenetljivo občutje, tako da film prebudi mnogo asociacij. Drugo zlato medaljo je prejel za žanrski film Devetnajsti živčni zlom. Film je podoba današnje mlade generacije, ki vroče-krvnost brzda s težavo, umiri

pa se šele v srečni ljubezni. Križnar je tudi v tem filmu dokazal, da kamero dobro obvlada, saj nikoli ne miruje in prav z njo »igra« namesto igralcev. Srebrno kolajno je dobil za igrani film Konice špic, film o smetarjih; znova imenitna kamera, iznajdljivi in posrečeni zorni koti.

Edini, ki je uspel preprečiti, da ni Križnar pobral vseh najvišjih lovorik, je bil Marko Valentinčič s filmom Bit. Bit je film o dveh zaljubljenih. On čaka, da se uredi ona, on čaka, da poje ona jabolko. Zaljubljena sta, močno. Na filmu sta samo enkrat skupaj: ko si skleneta roki. Drugače sta vedno ločena. Kako se on in ona počutita, ni težko ugotoviti, zakaj igrata dobro in Valentinčič je potrebno lepo poudaril.

Drugo nagrado v skupini dokumentarcev je prejel Tadej Horvat za film ČRNO in BELO, film o življenju in smrti, ki se združita v cerkvi. Sam film nima kdove kakšnih kvalitete (slika je motna, montaža ne najboljša, sinhronizacija se tudi ni vedno ujemala z dogajanjem), toda zanimiv je pristop.

Edini domači nagrajenec je Janez Horvat. Tretjo nagrado v zvrsti dokumentarnih filmov je prejel za film Sam z gorami. Film je predolg (traja 16 minut), moti patetičen tekst (vprašanje je, če je

ta film sploh dokumentarec). Razen vsega tega ni opaziti okrajšav. Film temelji vselej na okrajšavi, ker je jezik slik (v tem primeru to je). Film je anemičen. Film je bogat z nevsiljivimi prizori. Le-teh pa ni. Zaradi vsega tega je res težko okarakterizirati Horvatov film. Sam z gorami je zgolj reportaža, nesočna in razvlečena reportaža.

Igrani film Dušana Bogdanoviča Zamudniki je risanka o našem malem človeku, delavcu, ki zamudi dve minuti, pa ga vratar zapiše. Šef zamudi dve uri. Vratar ga lepo pozdravi: »Klanjam se, šef.« Delavec dela, šef prebira časopise. Šef delavca zmerja, češ, kaj pa vi mislite, če bi vsi tako delali, čeprav sam ni nič naredil in bi tudi zanj veljale njegove besede. Film je zanimiv, toda umetniško brez večje vrednosti. Glasba se z dogajanjem kaj malo sklada. Dogajanje raste, impulz glasbe pada.

Tretjo nagrado (druge niso podelili) v skupini žanrskih filmov je dobil Vojin Kovač, sicer znan pesnik, ki največ objavlja v Tribuni kot Chubby, za film Lepo je v naši domovini biti mlad. Ta film je protest. Ta film je pesniški Chubby na filmski način, na način, ki je brez sramu in norm, pa vendarle z neko toplino — pristnostjo.

-na

Z letne skupščine občinske zveze DPM

Pretekli petek je bila v prostorih skupščine občine Jesenice letna skupščina občinske zveze DPM. Poleg delegatov iz vseh društev v občini so se skupščine udeležili tudi številni gostje, med njimi tudi sekretar republiškega odbora zveze DPM Slovenije.

Na skupščini so razpravljali o uspehih in rezultatih za dve leti nazaj, kolikor je trajala zadnja mandatna doba. Tako v poročilu, kakor tudi pozneje v razpravi so največ govorili o varstvu otrok in pri tem omenjali naloge, ki bodo prav na tem področju večje, ko bo uveden nov delovni čas. Precejšnjo pozornost so posvetili delu pionirskih odredov na osnovnih šolah ter izgradnji letovišča v Novigradu.

V poročilu, ki ga je skupščini prebrala tajnica občinske zveze DPM Ivanka Torcar, je rečeno, da se je dejavnost v zadnjih dveh letih razširila in postala še bolj pomembna. Pred organizacijo so nove naloge, ki jim bo treba v prihodnje posvetiti še več pozornosti, tako da bomo dosegli, da bo rast še

bolj popolna in vsebinsko kvalitetnejša.

V razpravi so sodelovali številni delegati in gostje. Predlagali so, da bi povsod, kjer je le mogoče, poglobili sodelovanje z ostalimi organizacijami, zlasti z osnovnimi šolami ter vzgojno-varstvenimi ustanovami.

Govorili so tudi o zdravstvenem stanju naših pionirjev ter njihovi prehrani in o malih šolah ter o glasilih, ki jih izdajajo pionirji na skoraj vseh osnovnih šolah v naši občini. Ob koncu zelo živahne razprave, v kateri je sodeloval tudi Milojko Vidmar, sekretar republ. odbora zveze DPM Slovenije, so izvolili nov odbor občinske zveze DPM in podelili odlikovanja ter diplome nekaterim zaslužnim članom. Odlikovanja so prejeli: France Zvan, predsednik SOB Jesenice, Pavle Dolar, načelnik oddelka za družbene službe, Franc Pintar, tajnik SOB in Minka Pesjak, učiteljica na osnovni šoli Prežihov Voranc. Nekaterim članom pa bodo odlikovanja podelili na republiški konferenci zveze DPM Slovenije.

-OR

Pevski z

Sr

Maribor
jesenišk
ne Cufa
red prip
rega org
ljubljan
zastopst
cev in t
metnega
in učeni

Ne ka
ustvarila
nost.

Malo
dobrote.

Vse, l
nečimrn
ki, ki j

— Te
gični šk
v naš ti
dvoje p

Medi
stenami
pa telev
svetu. C
teh dog
smo za
Povzroč
terega
smo ga
godke,
zih sam
praviler
če neko
na, ki g
spravin
ležence
neposre
oble. T
nam sv
— T
mator,
navesar
sopisni
Brali s
redkok

več):
iziti
elej
eziko
je).
je
zori.
rega
eri-
n z
aža,
por-

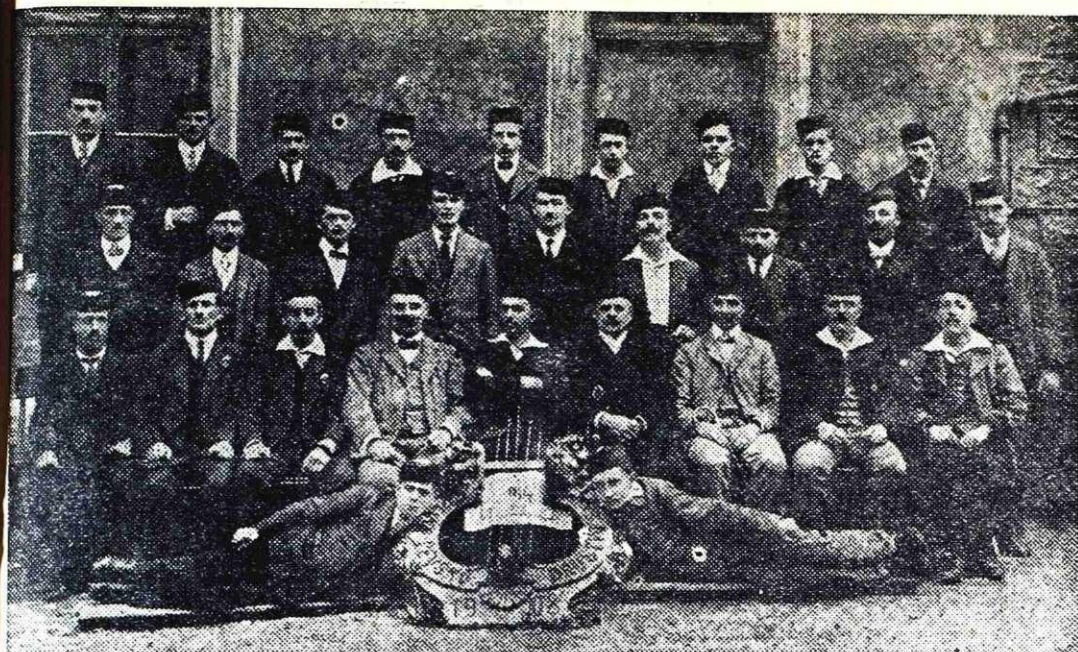
gda-
nka
de-
nuti,
za-
ga
se,
rebi-
vca
isli-
lali,
l in
rove
to-
ečje
oga-
Do-
asbe

niso
skih
vač,
jveč
ub-
naši
film
sni-
čin,
u in
leko
na

nsko

ovali
stje.
rod,
obili
rga-
vni-
var-

prav-
onir-
in o
i, ki
sko-
h v
zelo
ri je
Vid-
bora
o iz-
nske
odli-
cate-
Odli-
ance
fese-
slnik
izbe,
b in
t na
Vo-
t pa
i na
veze
OR

Pevski zbor društva SAVA — leta 1920

Srečanje »čufarjevcev« v Ljubljani

Mariborska, ljubljanska in jeseniška osnovna šola »Tone Cufar« so že tretjič zapored pripravile srečanje, katerega organizator je bila letos ljubljanska šola. Jeseniško zastopstvo je štelo 40 učencev in učiteljev; razen rokometnega troboja med učenci in učenkami so bili na vrsti

Misli

Ne kaže, da bi bila narava ustvarila ljudi za neodvisnost.

Malo krivic prenašamo iz dobrote.

Vse, kar najbolj laska naši nečimrnosti, temelji le v omiki, ki jo zaničujemo.

Vauvenargues

še pogovori med predstavniki šolskih organizacij učencev, svobodnih dejavnosti in samoupravnih organov. Mariborčani in Jeseničani smo ostali brez besed ob ugotovitvi, v kakšnih pogojih delajo naši ljubljanski tovariši.

Ljubljanska šola »Tone Cufar« dela v novi, dve leti mlajši zgradbi kakor je jeseniška, toda dosti bolj funkcionalni. Za 540 učencev imajo na razpolago 23 učilnic, kar jim omogoča enoizmen-ski pouk, za predmetno stop-njo organiziran na kabinet-nem principu. (Za primerja-vo: na Jesenicah imamo za 904 učence vsega 11 učilnic.) Ob tolikšnem prostorskem razkošju so seveda lahko or-ganizirali 8 varstvenih od-delkov. Čeprav imajo vse pogoje za uvedbo celodnev-

nega bivanja otrok v šoli, o tem še ne razpravljajo, češ da TIS nima dovolj denarja za to dejavnost. Vendar je že zdaj njihov dohodek za 30 % večji od našega.

Popoldne so gostitelji pri-pravili ogled Rašice, prve požgane vasi na Slovenskem. O dogodkih, ki so pripeljali do požiga, je govoril učen-cem borec 1. rašiske čete Pavle Kališ. Po ogledu spo-menika, kjer je 22. julija 1941 padel prvi partizanski strel, bi radi videli še pri-re-ditev v hali Tivoli ob tednu javne varnosti, vendar smo morali zaradi prehude gneče namen opustiti. Dogovorili smo se le za spored nasled-njega srečanja, ki ga mora prihodnje leto organizirati jeseniška šola.

-zk

Bogata tradicija

Takole je izgledal sloven-ski pevski zbor društva Sa-va na Jesenicah ob svojem 12-letnem jubileju, ki je ob tej priliki tudi izdal te slike. To je bilo leta 1920. Društvo pa je bilo ustanovljeno že leta 1908. Danes bi to dru-štvo praznovalo že 60-letnico svojega obstoja, kar bi bil že kar lep jubilej.

V društvu Savi so se stal-no menjavali pevovodje, men-da jih je bilo kar pet, dokler ga ni prevzel leta 1917 zbo-rovodja Cene AMBROŽIČ.

Vsi pevci so bili delavci pri takratni Kranjski industrijski družbi. Vsi so bili orga-nizirani v SMRJ, med njimi je bilo tudi nekaj Korošcev, celo mojstrov in uradnikov. Društvo je bilo tudi trdno povezano s sindikatom in je, seniško Svobodo in ni gojilo samo petja, imelo je tudi svoj dramski odsek ter tamburaški zbor. Vsi nastopi so bili v Delavskem domu pri Jele-nu. Igrali so povečini narod-ne igre, kot npr. Rokovnja-če, Divjega lovca, Zrinskega itd., kar je bilo za tisti čas najbolj privlačno. Vendar

smo že takrat igrali tudi re-volucionarne igre kot R. U. R. (Ruski univerzalni roboti), kar je bilo za tiste čase precej tvegano. Omenim naj, da si je moral vsak igra-lec za vsako uprizoritev sam preskrbeti potrebno obleko in rekvizite. Tudi kulise smo sami izdelali in plačali ma-terial.

Zbor je nastopal na raznih naprednih delavskih priredit-vah ter majskih proslavah.

Delavni člani Save pa niso soglašali z odborom, ki je bil precej reakcionarno usmerjen in zato se je začela v društvu prava revolucija in društvo se je razšlo. Ne-kaj pevcev je ostalo pri je-seniški Svobodi, ostali pa so se priključili Svobodi na Ja-vorniku. V takšnih okolišči-nah je prvo pevsko društvo na Jesenicah prenehalo delo-vati. Prav pa je, če se včasih spomnimo malo nazaj in pri-ključimo v spomin, pod kakšnimi pogoji in v kakšnih razmerah so delovali pionir-ji kulturne dejavnosti v na-šem okolišu pred 60. leti.

Cene Ambrožič

Predavanje za učence

V petek, 10. maja 1968, je znani jeseniški alpinist Pav-le Dimitrov 400 učencem osnovne šole »Tone Cufar« predaval o slovenski alpini-stični odpravi v Pamir ter o naskoku na Pik Lenin. Zi-vahno predavanje je spreml-jal z lepimi barvnimi dia-pozitivi ter na ta način mladini v besedi in sliki pri-blizal daljnje kraje, hkrati pa vzbudil zanimanje za al-pinizem, ki ima na Jesenicah dovolj vzornikov.

Teden poprej pa je načel-nik oddelka za varstvo nara-ve in Gorsko stražo PZS inž.

-on

Televizija in mladi gledalec

2.

— Televizija, ki je za nas poosebljena v naši ma-gični škatli, v čarobnem malem ekranu, je prinesla v naš tihi dom širni svet ter na ta način združila dvoje popolnih nasprotij:

Medtem ko ostajamo pred televizorjem med stenami naše sobe fizično, dejansko osamljeni, nas pa televizija duševno zbližuje z dogodki po vsem svetu. Omogoča nam, da po svoje sodelujemo pri teh dogodkih, se ob njih navdušujemo ali jezimo, smo žalostni in celo jokamo ali pa se veselimo. Povzroča npr., da gol nogometnega moštva, za ka-terega navijamo, učinkuje skoraj tako, kakor da smo ga sami zabili. Sili nas, da se življamo v do-godke, da jih glasno komentiramo, da pri kvi-zih sami odgovarjamo pred vprašanci, če vemo za pravičen odgovor, da negodujemo s publiko vred, če nekdo z nenavadnim strelom pride do milijo-na, ki ga mi s svojim poštenim delom celo leto ne spravimo skupaj. Iz nas ustvarja torej aktivne ude-ležence dogodkov, ki se lahko odigravajo v naši neposredni bližini ali pa na drugi strani zemeljske oble. Televizija je premagala čas in razdaljo in nam svet prinesla v hišo.

— Televizija je s svojo živo sliko postala infor-mator, ki mu docela verjamemo. Dokler smo bili navezani na časnike, smo kaj radi govorili o »ča-sopisnih racah«, o tem, da »papir prenese vse«. Brali smo že, brali, toda tako kritično, da smo le redkokdaj novicam popolnoma verjeli.

Radio je imel že več možnosti: lahko je slušne učinke dogodkov posnel na magnetofonski trak, lahko je posnel pogovore ali izjave. Vendar pogla-vitna ovira, da bi tudi radiu v celem verjeli, je še vedno ostala: samo slišali smo, nismo pa videli. In takrat, v dobi radia, smo se navadili reči: Verja-mem samo tisto, kar vidim in slišim.

Televizija je dosegla oboje. Zdaj vidimo in sli-šimo. Nobenega razloga ni, da bi ne verjeli. Kvečje-mu lahko še dodamo svoje pripombe, svojo raz-lago. In to običajno tudi storimo. Nič nas pri tem ne ovira, kajti tu smo sami ali pa v najožjem kro-gu svojih ljudi, družine, znancev, prijateljev.

— Televizija nas v določeni meri polenjuje, če-prav nam hkrati širi obzorje bolj kot katerokoli tehnično sredstvo doslej. Vse nam je prinesla v hi-šo: film, gledališče, koncertne dvorane, razisko-valne centre, industrijske obrate, politiko, rekla-mo in razvedrilo. Naši človeški stiki se siromašijo s sedenjem pred televizorjem, našemu nagnjenju k udobnosti je docela zadovoljeno, če ne znamo izbi-rati programa in če ne vemo nekaterih bistvenih stvari:

Televizijska drama zaradi posebnih zakonitosti TV-snemanja in prenosa nikoli ne more zamenjati živega gledališča. Prav zaradi teh zakonitosti se mora televizija pri dramskih oddajah tako pogo-sto zadovoljiti z velikim planom (posnetkom igralčevega obraza ali samo dela njegovega obra-za). Zato so TV-drame posebna dramska zvrst, ki

je ne gre enačiti z gledališčem. Zato se televizija tudi nerada odloča za neposredne prenose iz gle-dališč; taki prenosi so tehnično izredno zahtevni, tonsko navadno šibki in scensko nepopolni.

Filmi, ki jih kaže televizija, so običajno filmi slabše kakovosti. Največkrat so to filmi, ki so hi-tro in neopazno izginili iz sporeda kinematografov. Filmska industrija se bo namreč do zadnjega borila proti televiziji, ker jo šteje za svojega naj-nevarnejšega nasprotnika (kar v resnici tudi je). Zato ne dovoljujejo filmskim zvezdam in zvezdni-kom, da bi nastopali za televizijo, zato ji zlepa ne proda filma, ki je dosegel uspeh. Taki filmi naj še naprej polnijo kinematografe, naj skrbijo za reden dotok denarja v kinematografske blagajne. Šele ko je tak film odigral svojo kinematografsko nalogo ter investorjem vrnil ves vloženi denar in koli-kor je največ mogoče prinesel dobička, ga bo mo-goče dobila televizija. Mogoče, pravim. Za primer, kako dolga je pot filma do TV ekrana: Film Sta-rec in morje, ki ga je po noveli Ernesta Hemingwa-ya posnel Jahn Sturges s Spencerjem Tracyjem v naslovni vlogi že leta 1958 in smo ga v naših kine-matografih gledali že 1959. leta, je TV prikazovala šele letos, seveda močno osiromašenega, kajti film je posnet v barvah in za široko platno. Istega le-ta, 1958, je bil posnet tudi film Ključ, znamenitega angleškega režiserja Carola Reeda s Sophio Loren, Williamom Holdenom in Trevorjem Howardom v glavnih vlogah; mi smo ga gledali v drugem tednu aprila 1968. Primer doktorja Laurenta z Jeanom Gabinom v naslovni vlogi je celo že leto dni sta-rejši, torej iz 1957. leta, videli pa smo ga prav tako pred nekaj tedni.

(Nadaljevanje)

Gasilstvo pomemben dejavnik

Sesti kongres Gasilske zveze Slovenije je bil ob 100-letnici slovenskega gasilstva prvič na Gorenjskem in sicer 10. in 11. maja v Kranju. Tega pomembnega kongresa so se udeležili: predsednik jugoslovanske gasilske zveze Boro Čaušev, zastopniki vseh naših republik in avtonomne pokrajine Kosmeta in Metohije, delegacije gasilcev iz Avstrije, Italije, Madžarske in zastopniki slovenskih gasilcev iz Koroške. Kongres pa so počastili z udeležbo tudi podpredsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Vinko Hafner, predsednica organizacijsko-političnega zbora skupščine SRS Vera Kolarič in predstavniki republiške konference SZDL, slovenskih sindikatov, jugoslovanske armade, Rdečega križa, zastopniki zavarovalnic in Zveze mladine.

Kongresu je prisostvovalo 286 voljenih delegatov in nekaj starih gasilskih veterani, ki so bili vabljeni kot častni gostje.

V uvodu so kongres pozdravili različni predstavniki, nato pa je sledil uvodni govor. V uvodnem govoru je predsednik Gasilske zveze Slovenije Metod Rotar omenil, da je bilo v naši republiki od zadnjega gasilskega kongresa do danes zabeleženih 4.615 požarov, ki so povzročili okoli 8,5 milijarde din škode. Pri teh požarih,

med njimi so bili nekateri tudi katastrofalni, je bilo tudi več človeških žrtev. Analize kažejo, da so marsikje, sklicujoč se na reformo, zanemarili požarno varnost in zato ni čudno, če nastaja največ požarov zaradi nepazljivosti, nesposobnosti uporabljanja naprav, skratka mnogim vzrokom za požare lahko damo skupni imenovalec — malomarnost.

Sami podatki o požarih in pa o akcijah gasilcev pri gašenju, njihova pomoč pri raznih elementarnih nesre-

čah, kažejo na dejstvo, da je gasilstvo danes zelo pomemben dejavnik naše družbene skupnosti in ravno zaradi njegove vplivne in odgovorne vloge mu moramo zagotoviti vsa sredstva za njegov nadaljnji razvoj.

Danes je v Sloveniji 1303 prostovoljnih gasilskih društev, od tega v naseljih 1127, v industriji 176 ter 16 poklicnih gasilskih enot v naseljih in delovnih organizacijah. Tako lahko ugotovimo, da je z interesi gasilske organizacije povezanih več kot 100.000 prebivalstva naše dežele.

Kongresa se je od naše občinske gasilske zveze udeležilo osem delegatov in en častni gost. Štirje delegati, ki so bili izvoljeni na običnem zboru naše zveze, so zastopali vsa naša gasilska društva v naši občini, štirje pa so zastopali gasilce naše Železarnice.

Gasilci tudi tesno sodelujejo z Rdečim križem v Sloveniji, kot organizatorjem in propagatorjem krvodajalskih in drugih akcij. Gasilska zveza Slovenije je pozvala vse delegate, naj se udeležijo krvodajalske akcije. »Če je kdo v prvih vrstah krvodajalcev, potem bodite vi delegatje, ki zastopate slovensko gasilstvo na VI. kongresu«, je pozval predsednik navzoče delegate.

Že tri ure pred kongresom so se delegatje zbrali v Ljubljani in dokazali, da so za to humano akcijo vedno pripravljeni.

Te humane akcije so se udeležili iz naše občinske zveze tudi naši delegatje in sicer: Tomaž Klinar, Jože Teršeglav in Stane Tramte.

Vsa ta prizadevanja, naloge in cilji dokazujejo, da gasilske organizacije predstavljajo res pomembno humanitarno organizacijo in pomemben dejavnik v naši družbi.

Joža Varl — st.

Obvestilo članom ZZB NOV občine Jesenice

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice želi rešiti stanovanjske probleme svojega članstva. Za natančnejši pregled vseh potreb rabi točne podatke o stanovanjskem vprašanju borcev NOB. Nekateri člani so se že obrnili na razne naslove, tako na občinsko skupščino, Društvo upokoencev, razna podjetja, krajevne organizacije ZZB NOV, VVI in občinsko organizacijo ZZB NOV.

Ker temu vprašanju posvečajo primerno pozornost tako zvezni kot republiški organi, kot občinske skupščine, moramo imeti ustrezne podatke o vseh potrebah. Da bi lahko imeli točen pregled, želimo, da nam članstvo predloži svoje prošnje za stanovanja ali gradbeno posojila do konca maja letos.

Ker bo vse prošnje oziroma vloge za dodelitev

stanovanj ali finančnih sredstev preverjala tudi posebna komisija, morajo biti podatki točni. Posebna komisija ne bo reševala vlog prosilcev za zaposlene otroke in za druge ožje sorodnike. Vloge za dodelitev stanovanj ali ustreznega posojila za gradnjo stanovanjskih hiš ter popravila naj pošiljajo člani, borci NOV in vojaški vojni invalidi na občinski odbor ZZB NOV Jesenice.

V prošnji naj prosilec napišejo kdaj in komu so že vložili prošnjo za stanovanja.

V poštev pridejo vse skupinske in individualne gradnje ter morebitne nujne adaptacije stanovanj (ne garaž, drvarnic ali podobno). Kasnejših vlog ne bomo mogli upoštevati. Le na osnovi točnih podatkov bomo lahko napravili pregled vseh potreb.

Pevcem železarne Jesenice

Pevski zbor martinjarjev, ki šteje 30 članov želi svoje vrste pomožnosti, da bo lahko predstavljal prihodnje leto, ko bo praznovala železarna Jesenice svojo 100. letnico, zbor, ki bo po kvaliteti in številu našemu kolektivu v ponos. Vse bivše in prav tako nove pevce vabimo, da se vključijo v naš zbor, ki ima pevske vaje ob sredah in petkih ob 20. uri v pevski sobi pri Jelenu.

Kdor bi se v zbor vključil takoj, bo lahko nastopil na koncertu ob srečanju z delavskim pevskim zborom iz Beljaka, ki bo 15. junija na Jesenicah in ga organizira komisija za kulturno sodelovanje z zamejstvom pri Skupščini občine Jesenice.

Pevski zbor martinjarjev

Akcija za zbiranje oblačil in obutve

Decembra 1966. leta je bilo pri glavnem odboru Rdečega križa Slovenije sklenjeno, da naj se v organizaciji občinskih in terenskih odborov RK vsako leto enkrat, lahko pa tudi dvakrat, izvedejo akcije zbiranja rabljenih oblačil, obutve, posteljnine, pa tudi denarja, kar se potrebuje kot pomoč ob naravnih ter drugih nesrečah, pa tudi za pomoč socialno ogroženim. Na Jesenicah bo akcija trajala od 20. maja do 20. junija. Blago in prostovoljne prispevke bodo vsak dan dopoldne darovalci terena Plavž in Sava oddajali v pisarni Turističnega društva na Jesenicah, darovalci Podmežaklje pa na sedežu njihove krajevne skupnosti. B.

Srečanje koroških partizanov in borcev Gorenjskega odreda

V nedeljo, 19. maja, bo ob 10. uri na Pristavi v Javorniškem rovtu srečanje koroških partizanov in borcev Gorenjskega odreda. Srečanje, ki je prirejeno v spomin na 25-letnico znane partizanske akcije Gorenjskega odreda v Bistrici v Rožni dolini, bo združeno s kulturnim programom in zabavo. Pred petindvajsetimi leti so borci Gorenjskega odreda, po podatkih, ki jih je zbral pokojni narodni heroj Matija Verdnik-Tomaž, s pomočjo domačih aktivistov — Korošcev, izvedli na Koroškem nekaj uspešnih akcij, ki so zelo pozitivno odjeknile med prebivalstvom na Koroškem in med avstrijskimi antifašisti ter vzbudile upanje na skorajšnjo zmago nad fašizmom. Med drugim so borci takrat rešili tudi 41 mladoletnih Rusov, ki so bili na Koroškem na prisilnem delu.

Srečanje koroških partizanov in borcev Gorenjskega odreda bo v vsakem vremenu, prireditelj ZZB NOV Jesenice pa vabi k udeležbi tudi druge aktiviste in občane Jesenic.

Na sliki rešeni ruski mladinci na Koroškem pred 25. leti. Ob 25-letnici se je iz Ukrajine SSSR prvič po osvoboditvi oglašil s pismom Ivan IVAŠČENKO, ki so ga med drugimi mladinci osvobodili naši partizani. V pismu, ki ga je pisal Francu Konoblju-Slovenku, zelo točno opisuje vse dogodke pred 25. leti in se njemu in vsem borcem, ki so sodelovali v akciji, zahvaljuje in jim čestita k 1. maju — prazniku dela in 9. maju — dnevu zmage

Kaj bodo gledali v kinu

Kino RADIO

18. in 19. maja ameriški barvni film **TAJNI AGENT MAT HELM**, v režiji Fila Carolsona, v glavni vlogi Dean Martin — ob 17. in 19. uri.

20. maja angleški CS film **ZMAGOVALCI**, v režiji Carla Foremana, v glavnih vlogah George Peppard, George Hamilton — ob 17. in 20. uri.

21. in 22. maja ital. šp. barvni CS film **SEDEM HRABRIH ŽENA**, v režiji Cehetta Groopera, v glavni vlogi Anne Baxter — ob 17. in 19. uri.

23. maja ameriški CS film **OLTAR GREHOV**, v režiji Tonyja Richardona, v glavnih vlogah Lee Remick, Yves Montand — ob 17. in 19. uri.

24. maja ameriški barvni film **LADJA ZA IZPOSOJANJE**, v režiji Roberta Gottscholka, v glavnih vlogah Chris Warfield, Sally Fraser — ob 17. in 19. uri.

25. maja francoski barvni CS film **REDOVNICA**, v režiji Jacquesa Rivetta, v glavnih vlogah Anna Karina, Liselotte Pulver, Micheline Presle — ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

18. in 19. maja italij. šp. barvni CS film **SEDEM HRABRIH ŽENA**, ob 18. in 20. uri.

20. in 21. maja ameriški barvni film **TAJNI AGENT MAT HELM**, ob 18. in 20. uri.

22. maja ameriški CS film **OLTAR GREHOV**, ob 18. in 20. uri.

23. in 24. maja nemški barvni CS film **NASVIDENJE NA MODREM MORJU**, v režiji Helmuta Weissa, v glavni vlogi Toni Zinner, ob 18. in 20. uri.

25. maja ameriški barvni CS film **REVOLVERJI NE RAZPRAVLJAJO**, v režiji Lesliea Selendera, v glavni vlogi Deana Andrus, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

18. maja ameriški barvni CS film **VSE O DEISY CLOVER**, v režiji Roberta Malligana, v glavni vlogi Natalie Wood.

19. maja franc. šp. barvni CS film **PEKEL V VLAKU**, v režiji Jiela Grania, v glavni vlogi Jean Marais.

23. maja ameriški barvni film **TAJNI AGENT MAT HELM**.

25. maja nemški barvni CS film **NASVIDENJE NA MODREM MORJU**.

Kino ZIROVNICA

19. maja franc. šp. barvni CS film **PEKEL V VLAKU**.

26. maja ameriški barvni film **TAJNI AGENT MAT HELM**.

Kino KRANJSKA GORA

18. maja ameriški barvni film **TAJNI AGENT FLINT**.

19. maja nemški CS film **NASVIDENJE NA MODREM MORJU**.

23. maja ital. šp. barvni CS film **SEDEM HRABRIH ŽENA**.

25. maja ameriški barvni film **TAJNI AGENT MAT HELM**.

OBVESTILO

Po določbah o redu in miru v občini Jesenice je Turistično društvo Jesenice edino pristojno vršiti lepljenje lepakov na območju mesta Jesenic, naselju Hrušice, Javornika, Koroške Bele in Blejske Dobrave. Zato obveščamo vse zainteresirane, da lepake pravočasno prinesejo na sedež Turističnega društva, kjer jih sprejemamo vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Turistično društvo
JESENICE

VSEM PODPORNIM ČLANOM GODBE NA PIHALA DPD SVOBODE JAVORNIK

Odbor godbe pri DPD Svoboda Javornik obvešča podporne člane godbe, da lahko vplačajo članarino, ki znaša 5 Ndin pri poverjeniku Matježu Kalanu ali pri blagajniku Leopoldu Skrinjarju najkasneje do 1. 7. 1968. Podporne člane, ki v tem roku ne bodo poravnali obveznosti do godbe, pozneje ne bomo mogli upoštevati, če bodo sami potrebovali usluge godbe.

Odbor godbe
DPD Svoboda
JAVORNIK

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše mame, hčerke in sestre

ANGELCE KLAJŽAR

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, zdravnikom in strežnemu osebju Zdravstvenega doma Kranj, ki so takoj nudili prvo pomoč.

Posebno se zahvaljujemo vodilnemu osebju in sindikalni podružnici Standard Kranj, vsem njenim sosedom iz Kranja, kakor tudi njenim sošolcem iz Trgovske šole III. letnika v Kranju, ki so nam ob tej težki izgubi tudi materialno pomagali.

Zahvaljujemo se tudi vsem številnim darovalcem vencev, špokov in cvetja, govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu, pevcem društva upokojencev ter železarski godbi za izvajanje žalostink na njeni zadnji poti.

Prav lepa hvala tudi vsem vzornikom osebnih avtomobilov, ki so se sami ponudili za prevoz sorodnikov ter vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh žalostnih dneh in vsem udeležencem pogreba.

Zalujoči: Mirjanca in Dušan, ata, mama, sestra Jožica, brat Peter z družino ter ostalo sorodstvo.

24. maja štafetni tek za memorial Stanka Zupana

V okviru letošnjega praznovanja dneva mladosti bo ponovno štafetni tek po jeseniških ulicah. Lani je v tej športni manifestaciji sodelovalo 150 atletov in atletinj. Organizator — atletski klub Jesenice pričakuje, da bo letošnja udeležba tekmovalcev še večja. K sodelovanju na to prireditve so povabili atlete iz Kranja, Ljubljane, Novega mesta, Trbovelj, Maribora, Nove Gorice, Kopra, Cerkanice Kamne gorice itd.

Številne ekipe se bodo borile v štirih kategorijah za prehodne pokale, ki so jih v ta namen podarili; občinski komite ZMS Jesenice, občinski sindikalni svet Jesenice, izvršni odbor Sndikata železarne Jesenice in občinska zveza za telesno kulturo Jesenice. Pokali preidejo v trajno last ekipe, ki ga osvoji trikrat zapored ali petkrat v presledkih.

Lani so osvojili pokal ObK ZMS Jesenice učenci in učence osnovne šole iz Žirovnice v izenačeni borbi s svojimi vrstniki OS Prežihov Voranc z Jesenic.

Pokal IO Sindikata železarne Jesenice pa bodo branile dijakinje TSS Jesenice.

Ekipe strojnih delavnic železarne Jesenice je lani osvojila pokal ObSS Jesenice, ki ga tudi letos ne misli prepustiti drugim.

Pokal OZTK Jesenice pa so lani presenetljivo osvojili atleti iz Kamne gorice, ki jih letos čaka težka preizkušnja. Štafetni tek bo 24. maja ob 18. uri s startom in ciljem pred gimnazijo na trgu Toneta Čufarja.

V štafeti 5x200 m bodo tekmovali v dveh kategorijah: učenci in učence osnovnih šol ter ženske ekipe delovnih organizacij, srednjih in poklicnih šol. Tekmovalci bodo tekli za Titovim domom proti Ukovi, mimo kopališča in doma upokojencev ter bodo pri stavbi sekcije za vzdrževanje prog zavili na cilj pred gimnazijo.

V štafeti 5x400 m bodo tekmovali prav tako v dveh kategorijah: moške ekipe delovnih organizacij in športnih organizacij. Tekmovalna proga bo speljana po desnem pločniku proti železniški postaji, skozi novi podvoz in se obrne na parkirišču pri športnem igrišču po isti poti nazaj s ciljem pred gimnazijo. Organizator pričakuje, da si bo prireditve ogledalo mnogo ljubiteljev atletike. Prav bi bilo, če gledalci ne bi motili tekmovalcev na omenjenih tekmovalnih progah.

Prireditve bo za memorial Stanka Zupana, znanega predvojnega lahkoatleta, brata znanih športnikov in danes športnih delavcev Mirka in Milana. Stanko je bil klen in ponosen Slovenec in Jugoslovian. Zgodaj se je vključil v organizirano delo narodnoosvobodilnega gibanja. Že avgusta 1941. leta je Gestapo aretirал večjo skupino, med katerimi je bil tudi Stanko Zupan. Tedaj se je pričela njegova težka in trnjeva pot po zaporih in koncentracijskih nacističnih taboriščih. Stanko ni poznal strahu in moralne kapitulacije. Bil je neutrudljiv in brezkompromisen borec za naš pravični boj v raznih zaporih in taboriščih. 26. januarja 1945. leta ga je celovški sodni senat obsodil na smrt. Prošnja njegovih staršev je bila zavrnjena. Nekateri njegovi tovariši so ga zadnjič videli 7. aprila 1945. leta, ko so ga gestapovci iz graških zaporov odpeljali v neznano smer. Vsa povojna poizvedovanja njegovih sorodnikov za kraj Stankove smrti in njegov grob so ostala brezuspešna. Atletski klub Jesenice je sklenil, da bo odslej vsako leto priredil štafetni tek po jeseniških ulicah v spomin na tega hrabrega in ponosnega športnika, ki je daroval svoje mlado življenje za naše svobodne in lepše dni.

V.br

Resnica o plazu pod Mojstrovko

(nadalj. iz 6. in 7. strani)

Edina dva preživela iz plazista bila Matija Oman in Ina Vrhovnik. Edini očitvidci nesreče pa so bili Jerovšek, Tone Oman in Razingar ter Zagar. Vsako drugačno poročilo iz tistih dni je bilo zmotno in nepravilno.

Potrnilo se je staro pravilo, da lahko uspešno posežejo v pomoč pri lavini samo očitvidci, oziroma navzoči in da je navadna vsaka druga pomoč prepozna.

Jerovšek je naletel še nad Erjavčovo kočjo na nekoga reševalca z Jesenic, ki je dal takoj reševalni alarm (ob približno 8. uri zjutraj). Organiziral je prostovoljce s kočjo, vzel lopate in reševalni

komplet in tekel s prijatelji pomagat.

Okoli pol devete ure so prišli reševalci s Tamarja in iz Erjavčeve kočje. Okoli devete, pol desete ure je pričel prinašati orodje helikopter, okoli dvanajste ure je bila akcija kopanja in iskanja končana, okoli 14. ure so bili štirje mrtvi že pri koči na Gozdu.

Takrat, ko je bila GRS obveščena, to je okoli osme ure, so se zadnji pod plazom borili s smrtjo. Na kraju smo bili prepozno. Kar se je dalo rešiti, so lahko rešili le Oman, Razingar in Zagar. Ti alpinisti so postopali popolnoma pravilno, kopali so z golimi rokami do onemoglosti in rešili, kar se je rešiti

dalo. Ostali štirje so bili pregluboko, da bi jih odkrili s smučarskimi palicami, šele sonde GRS so jih odkrile, tu pa smo bili prepozni, ne po svoji krivdi in sploh ne po krivdi nikogar.

Resnica je, da so prisotni alpinisti naredili vse in odkopali prav vse, ki so jih še lahko s smučarskimi palicami dosegli. Resnica je, da smo gorski reševalci lahko odigrali samo še iskalce mrtvih in to brez krivde kogarkoli. Prej kot v določenem času ni mogel Jerovšek do Erjavčeve kočje in prej kot v določenem času niso mogli prispeti reševalci do zasutih. To pa je bilo prepozno.

Izredno so se izkazali navzoči medicinci Odlazkova,

Markez in še eden, katerega ime ni znano. Z najnovejšo metodo usta na usta, s srčno masazo in z navadnim umetnim dihanjem so se trudili dve uri z vsakim ponesrečenecem, toda zaman.

Da bi preprečili take nesreče v bodoče, je potrebno, da si priznamo popolnoma objektivno, da smo Slovenci še zelo neizkušeni s plazovi, da je najmanj 90% slovenskih alpinistov preveč nepredvidnih v lavinskem področju in da je odstotek turistov v tem pogledu še večji. Nikdar nam ni npr. padlo na misel, da bi si navezali lavinske vrvice pri Erjavčevi koči, kar sta storila dva avstrijska gorska reševalca, ki sta prišla pogledat mesto nesreče pod Mojstrovko en dan po nesreči. Mi bi se takemu alpinistu smejali.

Pri nas so nesreče v plazovih zelo redke, v Švici npr. umrje letno pod plazovi okoli 70 ljudi. Tam odvržejo reševalce, orodje in celo pse s padali na mesto nesreče. Po izkušnjah je pes najbolj hiter in zanesljiv iskalec ljudi pod snegom.

Vse te trpke in težke besede o neizkušenosti, neznanju in nepredvidnosti so dobronamerne in še kako potrebne, da ne bomo doživljali podobnih katastrof.

Celoten opis nesreče in reševanja je izvršen po očitvidcih in edino resničen, izpušča imena članov GRS, ki za svoje delo ne iščejo renimiranosti in odvisne publicitete. Omenjeni pa so vsi tisti člani PD in AO, ki to zaslужijo.

Ciril Praček
Anton Zagar
Borut Razingar

Prvenstvo Železarne v kegljanju na asfaltu

Kegljanje na asfaltu spada med najbolj rekreativne aktivnosti med delavci v Železarni. To je letos znova potrjeno tako z udeležbo na rekreacijskih urah v zimskih mesecih, kot tudi z udeležbo na prvenstvu Železarne. Ne razpolagamo še s točnimi podatki, vendar predvidevamo, da se je v šestih mesecih v dnevih, ki nam jih je dal na razpolago Zavod za vzdrževanje športnih objektov, na kegljišču zvrstilo okoli 400 obiskovalcev s prek 1.500 nastopov. Največ zanimanja za to rekreativno aktivnost so pokazali delavci s plavža, upravnih služb, strojnih delavnic, vzdrževalci in iz še nekaterih delovnih enot. Zelo slaba pa je bila udeležba ali pa je sploh ni bilo iz delovnih enot: Javornik I, plinska in vodna energija, strugarna valjev.

Prepričani smo, da tudi v teh delovnih enotah med delavci obstoji interes do športno rekreativnega izživiljanja, vendar pa bi posamezni referenti morali pokazati nekoliko več zanimanja za delo. Vsi referenti so vedno pravočasno seznanjeni s programom dela, tako, da jim potem ne bi smelo biti pretežko prenesti ustrezne informacije med sodelavce. Želimo, da bi v bodoče na športnih srečanjih v nekoliko večjem številu videli tudi sodelavce iz delovnih enot, ki še vedno bolj ali manj stojijo ob strani.

REZULTATI:

Moški ekipno: 1. Strojno vzdrževanje (Bajt, Šteblaj, Verginc, Rozman, Šapek, Sodja), 683 kegljev, 2. VEN (Mlekuš, Dobravc, Bučinel, Komel, Penca, Seljak), 683 kegljev, 3. Valjarna Bela (Koselj, Pintar, Lazar, Jarkovič, Pristov, Solar) 669 kegljev, 4. Gradbeno vzdrževanje 668, 5. Martinarna 662, sledijo:

Spomladanski kros

V nedeljo, 12. maja je TVD Partizan Javornik organiziral spomladanski kros. Tekmovalci so bili razdeljeni v več starostnih razredov, čemur so ustrezale tudi različne dolžine prog od 200 do 1200 metrov. Prijavilo se je okrog 40 tekmovalcev, ki pa razen nekaterih niso pokazali potrebne telesne pripravljenosti.

Zmagovalci so bili: pri cibankah Olgi Gaves, pri pionirskih Azra Dindič, pri mladinkah Ivanka Filipaj, pri mlajših pionirjih Drago Filipaj, starejših pionirjih Darko Novkovič in pri mladincih Janez Sušnik. Po končanem tekmovanju je bila v prostori TVD Partizan skromna pogostitev in razglasitev rezultatov.

S.

HVZ, Livarna, Strojne delavnice, OTK, Transport itd.

Moški posamežno: 1. Peteraš Andrej (gradbeno vzdrževanje) 151, 2. Koselj Slavko (valjarna Bela) 129, 3. Mlekuš Stanko (VEN) 127, 4. Lapanja Vencelj (žebeljarna) 124 itd.

Ženske ekipno: 1. RTA (Dobravc, Bakovnik, Hočevan) 272 kegljev, 2. Elektroodni delnik (Solar, Božič, Strbal) 215 kegljev, 3. Upravne službe (Nemec, Medja, Smukavc) 212 kegljev, 4. VEN 210, 5. Gradbeno vzdrževanje 145 in 6. HVZ 118.

Ženske posamežno: 1. Dobravc Marija (RTA) 103, 2.

Bakovnik Jožica (RTA) 98, 3. Vudrič Mira (VEN) 82, 4. Solar Margareta (Elektroodni odd.) 78, 5. Nemec Slavka (Upravne službe) 75 itd.

Registrirani tekmovalci: 1. Šlibar Jože (transport) 1.800, 2. Črv Franc (RO) 1.732, 3. Hafner Miha (žebeljarna) 1.716, 4. Pečar Franc (strojne delavnice) 1.712, 5. Šavnik Rudi (OTK) 1.709 itd.

Skupaj je nastopilo 520 tekmovalcev, od tega 29 žensk v skupno 81 ekipah. Največ tekmovalcev je bilo iz upravnih služb (61), strojne vzdrževanja (45), gradbenega vzdrževanja (44) in strojnih delavnic (42).

Jenko Janez

Tekmovanje v košarkarski ligi

Tekmovanje v slovenski moški in ženski košarkarski ligi postaja iz kola v kolo bolj privlačno. V moški ligi so po slabem začetku »starih« ligashev Elektre, Rudarja, in Maribora po četrtem kolu na vrhu lestvice spet vsi najresnejši kandidati za osvojitve republiškega naslova. Po predvidevanjih je moštvo Kroja iz Škofje Loke za letošnje prvenstvo najbolje pripravljeno in je do sedaj še edino neporaženo. Naše moštvo je po zamenjavi generacije letos nekaj slabše, vendar bodo mladi igralci s tekmovanjem precej pridobili, tako da že naslednje leto

lahko pričakujemo najvišje uvrstitve.

Po četrtem kolu, kjer je naša moška ekipa igrala kar trikrat v gosteh, so se pokazale še nekatere pomanjkljivosti, predvsem v neresnosti samih igralcev, še največ te-

žav pa delajo trenerju Pertotu poškodbe igralcev. Prav zaradi poškodbe kolena inž. Senčarja je moštvo izgubilo srečanje v Celju, v sobotni tekmi v Trbovljah proti Rudarju pa je zaradi poškodbe glave manjkal tudi Vauhnik.

Rudar (Trbovlje): Jesenice 85:74

Naše moštvo je odpotovalo v Trbovlje z majhnimi željami za osvojitve obeh točk. V moštvo je manjkal Vauhnik, poškodba inž. Senčarja pa je še vedno vplivala na njegovo igro. Naši igralci so v prvem polčasu vse premalo pokrivali odličnega Deželaka,

ki je dosegel 25 točk. V skokih pod košem so po stari navadi naši igralci premalo borbeni in so jim zato domačini pobrali skoraj vse žoge in iz poštartanih žog dosegli dragocene koše. Kljub porazu moštvo ni zapustilo slabega vtisa in že v soboto zvečer, ko na Jesenicah gostuje Elektra iz Šoštanja, se obeta zanimivo srečanje starih nasprotnikov.

Koše za Jesenice so dosegli: inž. Senčar 16, Jeraj 22, Koren 9, Bundlerle 16, Hladnik 7, Urbas 4.

Dve zmagi

V nedeljo so jeseniški odbojkarji razveselili svoje prišaste z dvojno zmago. Najprej so dekleta premagala OK Kamnik s 3:2, nato pa fantje OK Braslovce 3:0.

Ženska tekma je bila tipično prvenstvena, razburljiva in polna preobratov. Obe ekipi sta se neprestano menjavali v vodstvu. Domačinke so povsem odpovedale v tretjem setu, ob koncu pa so v odločilnem petem setu le zbrale dovolj moči za zmago.

Ta zmaga je zelo dragocena, saj sta se srečali dve izenačeni ekipi, priborile pa so si jo igralke — brez velikih izkušenj. Vsekakor se Jeseničankam pozna redni trening in s svojo lansko kvaliteto prav gotovo ne bi mogle premagati solidnih Kamničank, ki so tudi dosti trenirale.

Za Jesenice so igrale: Drakler, Kemperle, Faganel, Filipaj, Lukek, Krušic, Mrak, Pavlič, Trančar.

Naslednjo nedeljo se bodo srečale v Mariboru z ekipo Branika.

Vauvergues

Kranj : Jesenice 2:3 (0:2)

KRANJ, 12. 5. Danes je bila v Kranju prvenstvena tekma predzadnjega kola gorenjske mladinske nogometne lige. Jeseničani so po boljši igri v polju in po zaslugi razpoloženega Pavliča zasluženo odnesli dve točki iz Kranja. Domačini so zaigrali veliko bolje kot na Jesenicah, ko so izgubili z 0:10, vendar še vedno niso doraseli nasprotnik našim fantom. Že v začetku so gostje močno napadli in le odličnemu vratarju se imajo domačini zahvaliti, da niso občutneje poraženi. Jeseničani so po vodstvu 2:0 nekoliko popustili. Po nepotrebnem so se umaknili pred svoj gol in tako do-

volili Kranjčanom, da so resneje ogrožali vrata Lajmiša. Po prejetem голу so Jeseničani spet odprli igro in kmalu je Pavlič po lepi podaji Smagina povisal rezultat na 3:1. Nekaj minut pred koncem pa so Kranjčani zmanjšali na 2:3 in tako postavili končen rezultat.

Jeseničanom preostane še nedeljska tekma v Škofji Loki z Ločanom. V minulem prvenstvu so imeli veliko smolo in se jim je prvo mesto na čuden način izmuznilo iz rok. Po zelo neugodnem žrebu (z edinim konkurentom Triglavom so igrali dvakrat v Kranju in le enkrat na Jesenicah) so se pojavile tudi težave neigranja, saj so skoraj vsakih 14 dni počivali. Drugo mesto je popolnoma zaslužno, čeprav bi bili z malo športne sreče lahko prvi.

Jesenice so nastopale v postavi: Lajmiš, Barač, Lukančič, Šubic, Savinšek, Zvan, Magdič, Lubojevič, Pavlič, Smagin in Stošič.

Gole za Jesenice je dosegel Pavlič v 25., 34. in 64. minuti.

JAKU

Pokal livarni

V počastitev prvomajskih praznikov so se referenti plavža, livarne, valjarne Béla in valjarne 2400 dogovorili, da organizirajo medsebojno tekmovanje v kegljanju na asfaltu za prehodni pokal, za katerega bodo tekmovali vsako leto. Pokal so kupili vsi štirje sindikalni odbori. Propozicije so bile: tekmujejo neverificirani člani navedenih sindikalnih odborov; ekipo sestavlja 10 tekmovalcev, od katerih se šteje šest najboljših rezultatov za uvrstitev ekipe; tekmuje se po tekmovalnem sistemu za medobratno tekmovanje Železarne.

V ponedeljek, 29. 4. so se zbrale vse štiri ekipe na kegljišču Podmežaklje. Svetlin Bernard, vodja tekmovanja, je pozdravil navzoče tekmovalce, jim razložil pomen tekmovanja in propozicije. Tekmovanje se je odvijalo pod strokovnim vodstvom sodnikov. Doseženi so bili naslednji rezultati:

1. ekipa livarne s 645 keglji s povprečjem 107,5 podrtih kegljev na tekmovalca,

2. ekipa plavža s 612 keglji s povprečno 102 podrti keglja na tekmovalca,

3. ekipa valjarne Béla s 595 keglji s povprečno 99,1 podrti keglj na tekmovalca,

4. ekipa valjarne 2400 s 590 keglji s povprečno 98,3 podrtimi keglji na tekmovalca.

Po zaključku je tov. Svetlin prebral rezultate in predal prehodni pokal zmagovalni ekipi livarne za leto 1968/69 ter izrazil željo, da bi se podobna medsebojna tekmovanja organizirala tudi med ostalimi sindikalnimi odbori in tudi v drugih športnih disciplinah, ki imajo rekreacijski značaj.

ZP